

Índex

	pàg
Introducció	2
Definició del moviment okupa	4
La ideologia dels mitjans de comunicació que fan aparició al treball	6
La reforma del Codi Penal	8
Estigmatització del concepte 'okupa' per part dels mitjans	11
Mostres de desinformació sobre el moviment okupa	15
El cas de l'Hamsa, un símbol del moviment okupa a Barcelona	20
Okupes bons i okupes dolents	29
Conclusió	34

Introducció

Els mitjans de comunicació s'han fet ressò de moltes notícies que giren al voltant del moviment okupa, però pocs periodistes des de l'àmbit de la premsa tradicional, han tractat en profunditat aquesta temàtica.

Amb aquest treball, des d'un punt de vista crític però a la vegada constructiu, pretenc analitzar el tractament que fa la premsa sobre aquest fenòmen social. Primer de tot, definint sociològicament la okupació per poder tenir una visió més àmplia de les reflexions i conceptes que exposaré a continuació. Posteriorment, analitzant diferents articles apareguts en diverses publicacions de la premsa escrita i altres mitjans no oficials, que fan referència a aconteixements que impliquen als *squatters*.

En una societat tant complexa i diversificada, és difícil conèixer i entendre tots i els fenòmens sociològics, i, des del meu punt de vista, els mitjans de comunicació de masses compleixen molt bé les regles del joc que imposa el sistema social dominant per a que això no es produeixi.

Aquesta falta de transparència en la informació, jo l'anomeno “crisi del per què”. En les redaccions dels diaris, sovint aquesta pregunta s'oblida, i si es formula, ocupa un espai molt petit en la notícia

I aquest treball, d'altra banda, em brindarà la possibilitat de trobar algunes respostes sobre un moviment que s'està produint en moltes ciutats de tot el món i que trobo molt interessant.

Usaré sovint “La Vanguardia”, el diari “El País” i “El Mundo” com a mitjans de referència local, per extreure notícies i articles sobre l'okupació a Barcelona i a la resta de l'Estat. D'altra banda, no descartaré exposar exemples d'altres mitjans de comunicació per explicar algun tema molt concret.

Introducció

Per últim, també he optat per buscar referències a mitjans de contrainformació, els quals, em permetran ampliar el prisma dels fets i successos que impliquen al moviment.

Definició del moviment okupa

Ens trobem davant d'un debat sociològic a l'hora de definir la posició del moviment okupa dins de la nostra societat.

Hi ha periodistes que assignen la condició de tribu urbana als membres del col·lectiu okupa com a forma de desviació social o subcultura; d'altres, en menor mesura, com a moviment social contracultural.

Si analitzem el concepte de tribu urbana, ens trobarem que s'associa a grups de joves, normalment violents, inconformistes i anadaptats. Hi ha una obsessió, per part d'alguns mitjans de comunicació, de voler formar aquest ideal de grup violent i de joves inconformistes.

Només podríem aplicar el concepte de tribu urbana si ens referim únicament al tema de la violència, perquè podríem tenir alguns referents, que sense un anàlisi previ, portarien a pensar en aquesta classificació.

Certament, els okupes solen usar la violència, de forma legítima, per fer front a grups feixistes que els ataquen o a la policia que els desallotja dels seus centres socials, però no és la tònica general en les seves accions.

En quant al concepte de "subcultura", hem de considerar que la corrent estructural-funcionalista usa aquest terme com a connotació negativa. La qualifica de comportament desviat, patològic i anormal que mereix algun tipus de correcció. Des de l'àmbit de la sociologia, Durkheim, Parsons y Merton són els representants que van tenir una major trascendència en aquesta corrent que fa menció a les desviacions socials i la necessitat d'un control social sobre aquestes.

El moviment va néixer amb una certa marginalitat i aïllament, però ha madurat. Si ens fixem, des d'un primer moment, la premsa hegemònica, la policia i els membres dels partits polítics dominants s'han esforçat a enfatitzar aquests

Definició del moviment okupa

caràcters, classificant els okupes de subcultura o tribu urbana, associada a actituds juvenils desordenades i poc explicables.

Aquesta classificació podria haver estat creada per controlar la capacitat emancipadora dels membres del col·lectiu.

D'altra banda podem veure aquest fenomen com a contracultural. Un moviment ideològic i polític (no institucional) que s'oposa a la cultura dominant i al control social, proposant una nova organització econòmica, política i social ¹.

"El derecho a la vivienda es sólo una excusa. Okupar es una forma de pensar y actuar ante las cosas. Okupar es no estar de acuerdo con el sistema, denunciar los abusos del poder y plantear una alternativa ante lo que no te gusta. Okupar es decir no a un capitalismo que excluye al que no baila al son de la música, no querer trabajar para vivir y vivir para trabajar, no querer hipotecar toda una vida para poder decir que esto es mío. Okupar es decir no a las autoridades, decir no a las jerarquías, decir vales por lo que eres y no por lo que tienes. Okupar es plantar cara a los que creen que está todo controlado. Okupar es querer y necesitar espacios libres donde crecer, realizarse y crear." ²

El moviment okupa ha evolucionat i ha aconseguit orientar-se per aconseguir la realització personal, promovent a la vegada actituds culturals i crítiques oposades a la societat de consum. Així ho constata amb la creació de centres socials autogestionats, realització de festes solidàries i altres activitats conformes amb la seva actitud crítica cap a la societat de masses i els seus ideals.

1. (Riechman, J., Fernández Buey, F., (1995), *Redes que dan libertad*, Paidós, Barcelona.)

2. Miranda, I., (1996), "¿Qué pasó en el Pricesa?", *Ajoblanco*, nº91.

La ideología dels mitjans de comunicació que fan aparició al treball

L'estructura sociopolítica del sistema capitalista actual, troba en els mitjans de comunicació una forma per imposar una cultura de masses i un pensament acrític a les classes, afavorint l'equilibri de la roda social.

“Adormen a les persones en un somni agradable d'un món irreal, on poden embotir la seva consciència crítica fins al punt de fer-la incompetent per a resoldre els problemes reals, i sobretot, incapaços de rebel·lar-se contra les causes sociopolítiques i culturals d'aquells problemes, complint així un paper de sedant que només pot considerar-se útil per al manteniment de l' status.”¹

Mai podem parlar d'objectivitat en els mitjans de comunicació, ja que el periodista és subjectiu amb el que escriu, i a més, és influenciat per un marc que limita les seves redaccions. Aquest marc és present tant a mitjans escrits com audiovisuals, i es veu afectat per una sèrie d'interessos polítics, econòmics i financers que impedeix una certa neutralitat en les notícies.

Els mitjans de comunicació escrits que utilitzarem per analitzar, des de la seva perspectiva, al moviment okupa, son d'àmbit general i a la vegada tradicionals, com els anteriorment citats.

La Vanguardia. Familia Godó.

Considerat com un diari de centredreta i un antic diari clàssic de la burgesia típica catalana, amb un estil seriós, equilibrat, conservador i monàrquic.

Actualment està en competència amb El Periódico de Catalunya.

El País. Grup Prisa.

Clàssic neoliberalisme socioeconòmic, al costat de la socialdemocràcia en política proPSOE.

Imposa la “guerra de suplementos i dominicals” i això el fa entrar en competència amb “El Mundo”.

La ideología dels mitjans de comunicació que fan aparició al treball

Intenta captar a un tipus de lector liberal i executiu.

El Mundo. Unidad Editorial.

Tipus de diari fàcil de llegir, amb prioritat de bones, incisives i plurals firmes, tipus columna i periodisme d'investigació amb primícies.

Sensacionalista i groguista, ajudat d'una excel·lent confecció gràfica.

La reforma del Codi Penal

A partir de 1996, els mitjans de comunicació, ajudaran a gestar un nou concepte sobre el moviment okupa.

L'entrada en vigor del nou codi penal l'any 1996, i l'ascens al poder del Partit Popular van marcar un abans i un després en el moviment. La nova llei, castigaria amb penes de presó a les persones que usurpessin un immoble aliè.

Abans d'aquesta llei, les okupacions estaven endinsades en un marc d'al·legalitat, però la reforma va permetre il·legalitzar l'acte d'ocupar i per tant, tractar de delinqüent a qui ho fes.

Els primers casos

Durant la primera setmana del mes de febrer de 1998, es van absoldre els primers dos acusats de violar aquesta llei als jutjats de Madrid.

A l'edició del diari El País, del 7 de febrer de 1998, una notícia surt a la llum amb un titular força explícit: *“Una sentència que portarà kua”. “Entitats socials i polítiques opinen sobre les conseqüències de l'absolució de dos ‘okupes’”*.

Tot i ésser una notícia on se li dóna veu tant a persones vinculades al moviment, com a polítics i jutges, el titular afirma que serà un tema controvertit perquè es qüestiona la propietat privada.

L'exportaveu de Justícia del Partit Popular al Congrés dels Diputats, Andrés Ollero, va assegurar que *“el cas li va crear curiositat, però no des del punt de vista polític sinó com a professor d'universitat”*, tot i que *“no creu que s'hagi de despenalitzar l'okupació”*.

D'altra banda, una portaveu del col·lectiu okupa diu que *“està satisfeta amb la sentència però que també creu que l'absolució dels seus companys no resol el problema de fons pels quals lluita: El preu de la vivenda segueix pendent”* i considera que *“s'hauran de buscar solucions socials”*.

Una posició totalment diferent és la que va adoptar el responsable de vivenda del PSOE a l'Assemblea de Madrid on va afirmar que *“el moviment okupa ha*

La reforma del Codi Penal

deixat de ser un tema de quatre bojos i a ha passat a ser un problema civil que afecta a tothom”.

Eren els inicis d'una llei que portaria als jutjats a moltes persones més.

Un any més tard, en el mateix diari, trobem una entrevista a Endika Zulueta, un advocat de l'Associació Lliure d'Advocats que es planteja el delictes de l'okupació.

L'entrevistat, afirma que “l'okupació és delictes perquè *“crea un conflicte a l'Estat”* i posa en dubte el plantejament de conflicte sobre vivenda i propietat privada. L'advocat assegura que aquest conflicte és fictici i assegura que “la Constitució reconeix una sèrie de drets fonamentals com són la vivenda, el treball, la sanitat i l'educació”. I diu que si *“l'Estat els reconeix, esta obligat, no només a crear els mecanismes per a que tothom pugui accedir, sinó que també s'ha d'oposar als obstacles que no permetin obtenir aquests drets”*.

A més, l'advocat puntualitza que *“el que passa es que des de fa uns anys, el fenomen presenta una connotació política novedosa, i per això ara és delictes quan no ho era ni amb Franco. El fet que la gent pugui anar a la presó per ocupar és un invent del nou Codi Penal. Per què precisament ara? Doncs perquè és ara quan es fan públiques les ocupacions, tenen un caràcter polític i creen un conflicte a l'estat.”*

Però aquesta opinió, i aquesta posada en dubte sobre la inconstitucionalitat de la llei, no és només compartida per aquest advocat. El dia 9 de juny de 2002, al diari “El Mundo”, apareix una notícia amb el següent titular:

“Un jutge absol a cinc ‘okupes’ i qüestiona la inconstitucionalitat del delictes d'usurpació de vivenda”

El jutge va destacar que la vivenda feia més de 10 anys que estava deshabitada i es trobava en un estat de semirruines. La sentència, indica

La reforma del Codi Penal

també, que els okupes van accedir a la vivenda sense trencar ni portes ni finestres, fets que van fer revalorar la sentència.

Tot i que el jutge va qüestionar el delictes d'usurpació de vivenda, el judici, va significar per als cinc okupes una multa de 2.700 euros per aquest mateix delictes, contemplat a l'article 245.2 del Codi Penal.

Des dels mitjans de comunicació tradicionals, mai s'ha creat un debat obert i profund sobre aquesta temàtica. Si indaguem a hemeroteques, podem observar que hi ha pinzellades sobre els qüestionaments, articles d'opinió per part d'advocats o alguns jutges, i notícies que tracten el tema com a curiositat o com a tema controvertit.

La okupació, és entesa des dels mitjans de comunicació com una intrusió a la propietat privada de les persones, un atemptat contra els drets dels individus. Més aviat, ens fan entendre que les vivendes okupades, són qualsevol tipus de vivenda, on hi viu gent i tenen la casa abandonada una temporada.

Però normalment, les denúncies són posades per immobiliàries, el nom de les quals poques vegades apareixen publicades. Hi trobem un exemple en la notícia citada anteriorment, on s'exposa qui és el que denuncia als cinc okupes absolts: *“La finca, explica la sentència, era propietat d'una promotora immobiliària, Ticiano 60 SA, que va presentar una denuncia penal per instar el desallotjament per la força dels 'okupes'.”*

Les immobiliàries estan acusades socialment per ser les que provoquen aquests impediments d'accés a una vivenda digna i de jugar amb aquest dret constitucional.

Estigmatització del concepte 'okupa' per part dels mitjans de comunicació

La paraula 'okupa' es podria considerar en si mateixa un estigma llançat per la premsa. Una paraula equívoca, que tracta de separar i excloure els membres d'aquest col·lectiu de la ciutadania "normal". Si pronunciem la paraula 'okupa' entre el grup d'amics i preguntem que es el que els suggereix, segurament l'atribuiran a un repertori d'imatges i conductes perniciosos. Ens diran que són joves radicals, punks, drogoaddictes, "vagos", violents i fins i tot bruts.

Els mitjans de comunicació encara segueixen sense aportar-nos una visió més oberta sobre el col·lectiu okupa intencionadament.

Alguns exemples a la premsa

El Mundo, 3 d'octubre de 2004

"Dos detinguts i quatre guàrdies urbans ferits en el desallotjament d'una festa okupa a Barcelona"

Dues persones han estat detingudes i quatre agents de la Guàrdia Urbana de Barcelona van resultar ferits en un enfrontament registrat quan la policia intentava donar per conclosa una festa d'estètica okupa en el carrer Sant Climent de Barcelona (...).

Els participants d'aquesta festa, pel que sembla d'estètica d'okupa, llençaven ampolles al terra, cridaven i cantaven al carrer davant el local del carrer Sant Climent, el que provocava molèsties als veïns que han denunciat els fets. Quan van arribar al carrer Sant Climent, els agents van trobar resistència en els okupes i es va produir un enfrontament en el qual dues persones sense identificar van ser detingudes, van indicar les mateixes fonts. A més, quatre agents van sofrir ferides de diversa consideració, encara que les citades fonts no han concretat de moment en quines circumstàncies.

Si analitzem de primera mà aquesta notícia, podrem veure quin ús es fa del terme 'okupa'.

La impressió que el lector s'emporta del text, és que és gent bruta i sense escrúpols, que organitza festes i molesta al veïnat.

Estigmatització del concepte 'okupa' per part dels mitjans de comunicació

El periodista provoca confusió perquè, quan llegim el titular, podem entendre que uns okupes han organitzat una festa, però si anem avançant per la notícia veurem que cita *"festa d'estètica okupa"*. A partir d'aquí, ens fem la pregunta de si tots els okupes tenen la mateixa estètica i conseqüentment ens preguntarem quina forma té aquesta estètica.

El dubte s'accentua quan descobrim que pel que sembla, la festa era d'estètica okupa. És a dir, que el periodista ja no està segur si eren okupes o no.

Aquesta, és una mostra clara d'estigmatització de la paraula, usada per desacreditar el moviment i posar-lo en dubte.

Però hi ha altres mètodes per no donar-li sentit al moviment i a les seves accions com a col·lectiu contracultural: l'ús i abús de les cometes en la paraula 'okupa'.

L'exemple el podem trobar en nombrosos titulars i notícies com aquesta: *"Detinguts cinc 'okupes' en el desallotjament d'una casa a l'Hospitalet del Llobregat"*. La Vanguardia – 29/09/2004

A El Periódico de Catalunya, en l'edició del dissabte 9 d'octubre apareix el titular: *"Centenars d'okupes col·lapsen la Meridiana en plena hora punta"*

Tot i que la protesta no era reivindicada pel col·lectiu okupa, sinó per familiars, amics i simpatitzants que demanaven l'alliberament de dos nois empresonats i acusats sense proves per tirar un còctel molotov en una comissaria de Sants, el diari va fer un mal ús de la paraula 'okupa', per descriure l'estètica de les persones que hi assistien.

La notícia continua: *"Diversos centenars de joves, la majoria vinculats amb el moviment okupa, van col·lapsar anit l' Avinguda Meridiana, des del carrer de València fins a la sortida de la ciutat, en una manifestació a peu, en bicicletes,*

Estigmatització del concepte 'okupa' per part dels mitjans de comunicació

motos i cotxes en la qual reclamaven la llibertat de dos companys empresonats a la Trinitat.”

Ens qüestionarem, si el periodista, va preguntar a tots i cada un dels assistents a la manifestació si pertanyien al moviment.

A més, en la notícia es destaca en negreta “pintades” com a subtítol, però no per ressaltar que els assistents de la marxa es van dedicar a embrutar el mobiliari urbà sinó per acabar dient que *“la protesta va concloure sense incidents. Només alguns dels concentrats van realitzar pintades en els murs de la presó amb les frases ‘Muro al suelo’ i ‘Presos a casa’.*”

Hi ha un intent de relacionar les pintades amb els incidents i la violència.

Per últim, la notícia es relaciona amb una altre dins del mateix article i que no té res a veure amb la manifestació.

“Unes hores abans, els squatters que des de fa sis anys ocupen una casa del carrer de Rubió i Ors de Cornellà, al que anomenen El Pati Blau, van protagonitzar diferents actes de protesta davant l'imminent desallotjament de l'immoble, previst per al 21 d'octubre, informa Xavier Adell. L'acció més espectacular es va produir a les 7.45 hores en la línia 1 del metro. Un grup de joves va prémer el l'alarma d'emergència d'un comboi, a l'estació de Mercat Nou. Quan el tren es va aturar, els joves van sortir a l'exterior i van aprofitar per omplir de grafittis l'exterior del tren. L'acció va obligar a suspendre el servei durant nou minuts, en plena hora punta. Durant la resta de la jornada, altresmembres del col·lectiu alternatiu de Cornellà també van pintar vagons del tramvia.”

La imatge que ens emportem quan llegim aquesta última part, és que els okupes són persones delinqüents, que embruten i molesten a les altres persones que intenten portar una vida normal.

Estigmatització del concepte 'okupa' per part dels mitjans de comunicació

Tots aquests articles, fan una divisió interessada, entre els conceptes de 'persona normal' i 'okupa'.

Ho podem entendre com una estratègia que té el poder dominant per acabar amb el moviment. Un intent de designar-lo i classificar-lo com una moda més sense sentit.

De fet, això no ens ha de causar perplexitat. El sistema social actualment manté la seva estabilitat en gran part gràcies a la opinió pública i no seria bo parlar massa bé dels okupes com a alternativa.

Mostres de desinformació sobre el moviment okupa

Els mitjans de comunicació encara segueixen sense aportar-nos una visió més oberta sobre el col·lectiu okupa. Tot i que en alguns casos els okupes han pogut mostrar la seva visió de la vida, normalment la premsa es nodreix d'informacions oficials que provenen o bé de les administracions i institucions, o bé de les forces i cossos de seguretat de l'Estat.

L'inici de la desinformació sobre aquesta temàtica, als mitjans de comunicació de masses, va estar marcada per l'entrada en vigor del nou codi penal l'any 1996 i l'ascens al poder del Partit Popular. S'han marcat períodes des d'aquesta data on s'ha arribat a relacionar als okupes amb grups terroristes organitzats.

Algunes mostres a la premsa

Durant els primers mesos de 1998, el moviment okupa va patir una onada de desallotjaments a l'Àrea Metropolitana de Barcelona i a la resta de l'Estat, a conseqüència de l'entrada en vigor de la llei.

El 4 de febrer de 1998 es van succeir una sèrie de disturbis als carrers de Barcelona. Els manifestants protestaven pel desallotjament de centres socials okupats a l'Hospitalet del Llobregat i al barri de Sants de Barcelona.

A la notícia apareguda a El Mundo, el 5 de febrer de 1998, s'exposa en el seu titular *“Un grup de joves incontrolats es va enfrontar a la policia a la popular barriada de Sants a Barcelona”* i continúa: *“17 detinguts a Barcelona en una manifestació ‘d’okupes”*.

El contingut de la notícia esta basat en una descripció de totes les accions violentes que van protagonitzar els okupes, cedida per mitjans oficials com la policia, però en cap moment se li dona veu al col·lectiu ni hi ha cap mostra d'interès per part del periodista, per assabentar-se realment per què estava passant tot allò.

“Sobre les 20.30 hores es va iniciar a la Plaça de Sants una manifestació convocada pel ‘col·lectiu okupa’ per protestar sobre els recents desallotjaments com el de la Vakería de l'Hospitalet. La marxa va discórrer per diferents carrers

Desinformació sobre el moviment okupa

del districte. Abans, els manifestants havien passat per davant de la casa coneguda com 'La Morada' desallotjada també el pasta dimarts a Sants, on es va llegir un manifest. "

El diari cita el manifest però no fa ni una breu descripció sobre el contingut d'aquest. Així, s'evita que el lector reflexioni sobre el succés i pugui comparar les dues versions del fet.

L'ús de les cometes al titular i al cos de la notícia serveixen per desacreditar i posar en dubte al moviment okupa, d'altra banda, la frase "*joves incontrolats*" l'associa a tribu urbana i violenta, sense criteris ni control sobre els seus propis actes.

Un dels detinguts a la manifestació de Sants, va posar una querella criminal contra el cap del grup VI de la Brigada Policial d'Informació, acusant-lo de tortures 1.

Segons fonts no oficials, es va fer ús d'armes de foc per part de les forces de seguretat de l'Estat, per intimidar als manifestants; van perseguir judicialment a una fotògrafa que havia aconseguit fotografies d'aquests fets i van retenir il·legalment a persones per interrogar-les.

No serà la primera vegada que un agent treu la seva pistola per intimidar als manifestants. Un comunicat de l'agència EFE, feia referència a unes declaracions per part de Manuel Carmona, portaveu de la policia. Defenia l'actuació d'un agent, que va treure la seva pistola, en una manifestació protagonitzada per okupes, davant de la seu del Partit Popular el passat 6 de març de 1998. El portaveu, "*assegura que els manifestants tenien actituds violentes i que la va treure per intimidar*".

El fet d'haver de recórrer a fonts alternatives d'informació, posa de manifest la falta de transparència als mitjans de comunicació. Des del diari El Mundo, per tant, hi havia un interès de desinformar?

Mostres de desinformació sobre el moviment okupa

Però el col·lectiu okupa ha patit nombroses vegades una criminalització i una desinformació major per part d'alguns mitjans de comunicació, relacionant-los fins i tot, amb grups terroristes.

El passat 2 de març de 2004, el jutge Garzón, en una notícia sobre el processament de 24 components del GRAPO al diari "El Mundo", afirma que els okupes estan relacionats amb grups terroristes, i afirma *que "en l'actualitat estan compostats majoritàriament per persones procedents d'ambients marginals i okupes"*. A més, diu que "aquests comandos militars es dediquen a recopilar informació sobre objectius sensibles per aconseguir les finalitats polítiques del Partit Comunista Espanyol".

Per últim, el jutge, implica les revistes "*Resistencia*", "*Antorcha*", "*A la calle*" y "*Solidaridad*".

Però aquestes relacions no acaben aquí. Un dels últims casos, va ser l'acusació de col·laboració amb la banda terrorista ETA, per part de dos joves catalans, vinculats al moviment okupa. Se'ls acusa de col·laborar amb el comando terrorista que va assassinar a Ernest Lluch.

Els joves, Zigor Larredonda i Diego Sánchez, van ser condemnats a nou anys de presó. Des de l'any 2001 fins al novembre de 2004 van estar empresonats preventivament, fins ser absolts, finalment, per l'Audiència Nacional el passat novembre de 2004.

El diari "El Mundo" publica la notícia amb aquest titular, el passat 23 de gener de 2001: "*Presó incondicional per a Zigor Larredonda i Diego Sánchez*".

Desinformació sobre el moviment okupa

A l'article, a més, es diu que *“Larreonda era un líder del moviment ‘okupa’ de Terrassa que era buscat per la policia com presumpte col·laborador dels terroristes”*.

Per últim, el diari conclou la notícia fent un repàs de l'històric criminal d'en Zigor Larreonda: *“ha sigut detingut en tres ocasions més: una per desordres públics durant una manifestació per la mort de l'independentista català Guillem Agulló, una altre per l'ocupació il·legal d'una casa a Terrassa i una tercera, per delictes de robatori a la força de material informàtic”*.

Durant tres anys, els mitjans de comunicació, havien relacionat els okupes amb el comando, destacant la seva culpabilitat.

A l'edició del diari “La Vanguardia”, el dia 29 de maig de 2004, es destaca aquest titular: *“Nou anys per als col·laboradors del comando que va matar a Lluch”*.

I en el cos de la notícia es reafirma que *“l'Audiència Nacional no ha considerat que Zigor Larreonda – que es va entregar voluntàriament a ja justícia- i Diego Sánchez Burría – fill d'un comissari de policia- formin part d'ETA, sinó que se'ls atribueix el paper de col·laboració.” (...)* *“L'Audiència sosté que Burría es va mostrar reticent a ajudar a ETA, però va acabar acceptant; entre altres coses, va aportar revistes i material que el seu pare, comissari, tenia a casa”*.

El 3 de novembre de 2004, a El Periódico de Catalunya, surt publicada la notícia sobre la seva absolució: *“Condemnats a 47 anys els etarres que van matar a un regidor del PP”* i subtitula, *“L'Audiència Nacional absol a Zigor Larreonda i Laura Riera per falta de proves”*.

Desinformació sobre el moviment okupa

Ens podríem preguntar quin interès hi ha per part de les institucions de l'Estat, en provocar aquesta confusió entre els okupes i els grups terroristes als mitjans de comunicació.

Si mirem enrera veurem l'article d'opinió d'Endika Zulueta, a l'apartat sobre la reforma del Codi Penal. L'advocat menciona textualment que l'okupació li crea un conflicte a l'Estat i que es criminalitza el moviment perquè és temut i pot desequilibrar l'estructura social.

Pot ser, per tant, una estratègia més per part de les institucions per fer desaparèixer el moviment. L'augment i la presència pública del moviment, segueix depenent més d'ofensives estatals de criminalització i repressió que d'una estructura d'oportunitat política 3.

1. <http://www.freejuanra.org/cast/QUE%20NOS%20DEJEN%20EN%20PAZ.html>

2. <http://barcelona.indymedia.org/newswire/display/136326/index.php>

3. Conflictos urbanos y movimiento contracultural; Miguel Martínez López

El cas de l'Hamsa, un símbol del moviment okupa a Barcelona

Durant la primera setmana del mes d'agost a Barcelona, i més concretament al barri de Sants, es va produir el desallotjament de l'antiga fàbrica Hamsa, que durant el 1996 va ser okupada.

Era una finca de més de 10.000 metres quadrats dedicada a la indústria siderúrgica que els joves van reconvertir-la en un centre social i autogestionat.

A Continuació, farem un repàs dels últims dies de la fàbrica rehabilitada i analitzarem com publiquen els mitjans de comunicació les notícies sobre el tema.

Els dies previs al primer intent de desallotjament

Una ordre de desallotjament pesava sobre els habitants de la finca des de feia mesos.

A mesura que la data s'anava acostant, els okupes van començar a realitzar accions de protesta.

El 20 de febrer de 2004, un mes abans del primer intent de desallotjament, es van encadenar a l'entrada de la seu de districte de Sants, joves solidaris amb el col·lectiu. *"Impedint l'entrada i la sortida de l'edifici"* i *"acompanyats per 40 joves que protestaven"*, segons el diari La Vanguardia. El periodista, que va redactar una notícia breu de poques línies, va mencionar que al lloc dels fets *"es van desplaçar sis furgons de la policia que van expulsar als manifestants sense causar incidents"*, però no va fer cap entrevista a les persones que protestaven per saber el seu punt de vista.

Un mes més tard, i tres dies abans de l'ordre de desallotjament, el 26 de març, en una altre acció portada a terme pels okupes en un edifici del carrer Tarragona, La Vanguardia, dedica un extens article: *"Tres 'okupes' es pengen d'un edifici en protesta pel desallotjament de l'Hamsa"*.

A l'article, no només s'han buscat les fonts oficials per informar-se sinó que es contacta amb l'assemblea d'okupes, que explica que *"els joves han decidit penjar-se de la seu de Núñez y Navarro de Barcelona perquè és una immobiliària coneguda que està a prop de l'Hamsa, tot i que aquesta empresa*

El cas de l'Hamsa, un símbol del moviment okupa a Barcelona

no té res a veure amb el contenciós de l'edifici ocupat" i fa una breu descripció del l'acció portada a terme: "Els joves s'han penjat de la Torre Nuñez i Navarro a les 9:00 hores del matí i estan a una altura de 60 metres, amb dues pancartes amb els lemes 'L'Hamsa es queda' i 'manifestació demà a les 17 hores des de l'Hamsa'".

A més, es fa un petit repàs sobre la història de l'Hamsa: *"va ser ocupada el 23 de març de 1996, poc després de l'ocupació del Cinema Princesa, i des de llavors s'ha convertit en un centre social molt actiu i en una de les cases ocupades més famoses de Barcelona".*

Ben al contrari passa al diari a El País, on el nom de la immobiliària no apareix per enlloc: *"Es van penjar ahir pel matí a la façana d'un edifici del carrer de Tarragona per protestar contra l'ordre judicial que fixa el desallotjament pel proper dilluns".*

Però, per què han escollit aquest edifici per penjar-se i no un altre? Els lectors del diari El País, podrien pensar que l'Hamsa es troba al carrer de Tarragona o creure que els okupes es penjen allà per un motiu inexplicable.

A més, el cos de la notícia continua: *"Els okupes, van desplegar una enorme pancarta amb el lema 'La Hamsa es queda' i una altre convocant a una manifestació aquesta tarda."*

Ens podem fixar que la descripció de la primera pancarta coincideix amb la versió de La Vanguardia, però oblida la descripció exacte sobre el lloc i l'hora de la manifestació citada a la segona, i per part de qui es convoca la manifestació. És fa interessadament?

Està clar que el diari ja ha oblidat dues informacions i que, per tant, l'article pot arribar a desinformar en comptes d'informar sobre l'acció.

El cas de l'Hamsa, un símbol del moviment okupa a Barcelona

El primer intent de desallotjament

El 29 de març de 2004, centenars d'okupes es van concentrar a les portes i els mitjans de comunicació van fer presència. L'ordre judicial de desallotjament no es va poder portar a terme per aquest motiu.

A continuació analitzarem quin tractament se li dona a aquesta notícia.

Segons l'edició del dia 30 de març del diari El País, en la notícia: *“El jutge suspen el desallotjament dels ‘okupes’ de la fàbrica Hamsa”*, i cita que *“la resistència va provocar que el secretari judicial suspengués l'acció policial”*.

El periodista d'aquest diari, diu que a la porta de la fàbrica s'hi concentraven 800 persones segons un portaveu del moviment okupa i 500, segons la Guàrdia Urbana. Xifres molt superiors a les exposades pel diari La Vanguardia, en l'edició del mateix dia: *“Uns 150 joves es concentren des de les 8 del matí al costat de l'antiga fàbrica Hamsa, situada al barri d'Hostafrancs de Barcelona per impedir el desallotjament previst per avui”*.

Aquest últim diari, a més diu que: *“Els joves, que no han provocat incidents, van tallar el carrer Miquel Bleach, a l'espera que arribés el Cos Nacional de Policia i complís l'ordre de desallotjament”*.

Centrem-nos un moment en la frase: *“Els joves, que no han provocat incidents (...)”*. Quan hi ha càrregues, nombrosos relats de manifestacions acaben amb expressions semblants a: “No va haver-hi incidents”. La fórmula no és innocent, sinó que sembla indicar una excepció. Es a dir, al destacar que no va haver-ne dóna a entendre que la norma general es que es produeixin, amb el que s'insisteix d'una forma subtil a crear una imatge violenta de certs grups o col·lectius 1.

El cas de l'Hamsa, un símbol del moviment okupa a Barcelona

Compte enrere per al desallotjament definitiu

Després del primer intent de desallotjament, per part de les Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat, els okupes, es tanquen a l'interior de la fàbrica i continuen organitzant manifestacions i accions de protesta.

Una de les més espectaculars va ser la tancada a les diferents seus dels partits polítics governants, a l'Ajuntament de Barcelona. La protesta que va ser efectuada per persones solidàries amb la causa, va tenir molt de ressò mediàtic.

Així ho constaten els diferents titulars del 21 de juliol, que van fer aparició a diferents diaris.

El diari "El País", va qualificar l'acció com una invasió: *"Un centenar 'd'okupes' envaeixen seus dels partits del govern català"* i subtitula: *"Els activistes protesten per la política de desallotjaments de l'Ajuntament de Barcelona"*.

En canvi, els titulars de "La Vanguardia" i "El Mundo" són menys agressius i completament iguals entre ells: *"Uns 40 joves 'okupes' es tanquen durant cinc hores a les seus del PSC, ERC i ICV a Barcelona"*.

Ja podem apreciar diferències en els titulars d'aquests tres mitjans de comunicació. Les dades són confoses, ja que la diferència en el nombre de persones que realitza l'acció és de 60. I probablement el primer diari, molt subjecte a la idea del Partit Socialista, hagi escollit aquest titular per magnificar l'acció.

Si observem els tres mitjans, ens adonem que a diferència de "El País", els dos diaris restants tenen en les seves notícies un cos idèntic, excepte en el moment que es descriu la presència policial a la seu del Partit dels Socialistes.

"Al PSC ha trucat a la Policia i agents antidisturbis s'han desplaçat cap a la seu del carrer Nicaragua i han entrat a les dependències del partit, davant d'això,

El cas de l'Hamsa, un símbol del moviment okupa a Barcelona

els 'okupes' han abandonat 'voluntàriament' la seu, segons fonts de la Jefatura. La Policia Nacional ha dissolt també a la vintena d'activistes que s'havien concentrat a les portes de la formació socialista 'per la força i a empentes', segons un portaveu dels okupes i 'voluntàriament' segons la policia."

A "El Mundo", però, es ressalta en negreta i es divideix el text amb la frase: "presència policial" volent emfatitzar aquests dos fets per sobre de tot. Donant una imatge agressiva, sensacionalista i de "no negociació" per part del col·lectiu.

Si mirem l'article del diari "El País" veurem que a la seu del Partit Socialista, han passat coses totalment diferents a les citades anteriorment.

"La seu del Partit dels Socialistes (PSC) va ser la primera en recuperar la normalitat, després de que la policia entrés a les oficines dels socialistes al carrer de Nicaragua. Els agents, que no van actuar en cap moment, es van limitar a identificar als nou joves que havien entrat als locals d'aquest partit."

Les formacions polítiques ERC i ICV, no van sol·licitar ajuda policial.

En declaracions a "El País", fonts d'Esquerra Republicana de Catalunya, van assegurar que van dialogar pacíficament amb els okupes: *"Ha sigut un diàleg franc i pacífic va dir Minoves". Esquerra sempre està disposada al diàleg sense la necessitat de trucar a la policia', va afegir."*

Tant a "La Vanguardia" com a "El Mundo", es cita que hi va haver diàleg entre el partit polític i els okupes, però no exposa cap tipus de declaració per part d'aquests. Únicament accentua el fet que els okupes, en un principi, es van negar al diàleg.

El cas de l'Hamsa, un símbol del moviment okupa a Barcelona

El desallotjament

El 4 d'agost de 2004, a les 4.00 hores de la matinada i mentre els habitants dormien, es va efectuar el desallotjament i l'enderrocament de part de la fàbrica Hamsa.

El diari "El Mundo" ho publicava en una de les seves notícies d'aquesta manera:

"La fàbrica de l'Hamsa, al barri de Sants, va ser desallotjada durant la matinada d'aquest dimecres. Els 10 'okupes' desallotjats no van mostrar resistència i van sortir pel seu propi peu, per aquest motiu, no es va produir cap detenció. El recinte és el més emblemàtic del moviment 'okupa' i estava ocupat des de feia més de set anys"

Sens dubte, el desallotjament de l'Hamsa va estar cobert per nombrosos mitjans de comunicació. Televisió de Catalunya, per exemple, des de primera hora estava al lloc dels fets i va mostrar les dues cares de la moneda des del canal de notícies 3/24, fent un repàs a la història de la fàbrica, la seva posterior rehabilitació per part dels okupes i va mostrar als seus informatius un reportatge d'arxiu de la mateixa televisió on es veia als okupes realitzant diferents activitats socials.

En una de les seves cròniques anunciaven així el desallotjament:

"La policia ha desallotjat l'antiga fàbrica Hamsa del carrer Jocs Florals del barri barceloní de Sants. L'edifici, el més emblemàtic del moviment, estava ocupat des de feia més de set anys i feia tres mesos que una quinzena de joves s'hi estaven tancats per protestar contra el desallotjament. En el moment del desallotjament els "okupes" no han oposat resistència i no hi ha hagut cap detingut. L'assemblea "okupa" ha convocat mobilitzacions durant tot el dia per reivindicar l'emblemàtic immoble."

El cas de l'Hamsa, un símbol del moviment okupa a Barcelona

Els okupes els van treure mentre dormien, fet que no va provocar resistències.

El col·lectiu que ocupava l'edifici de l'Hamsa va respondre al desallotjament. Feia més de cent dies que els okupes estaven tancats per protestar i actuaven per frenar el desallotjament.

El mateix matí del dia que els okupes van estar desallotjats, aquests van ocupar simbòlicament la Pedrera com a acte de protesta, i per la tarda van efectuar una manifestació a Sants, fet que va provocar un seguit d'informacions que acabarien per criminalitzar els actes dels okupes, titllant-los de radicals i descontrolats a causa d'una sèrie de disturbis.

A "La Vanguardia diuen: *"Desenes d'okupes prenen la Pedrera durant dues hores en protesta pel desallotjament de l'Hamsa"* i subtitulen: *"Cremen contenidors i apedreguen caixers i immobiliàries al barri de Sants."*

En la notícia expliquen els fets:

"Desenes d'okupes han entrat cap a les 13.30 a l'immoble, camuflats entre nombrosos grups de turistes que en aquesta època solen visitar una de les obres mestres d'Antoni Gaudí, i alguns d'ells s'han encadenat al vestíbul i al segon pis, mentre d'altres ocupaven el terrat i dos es despenjaven per la façana amb cordes d'escalada.

Els agents antidisturbis han carregat contra un segon grup de joves que pretenien accedir a l'edifici, fet que ha produït contusions a una vintena d'ells, segons un portaveu dels okupes (...)."

"Els okupes que han desplegat una pancarta en contra del desallotjament de l'Hamsa, han estat a l'interior de l'edifici fins que els agents antiavalots han

El cas de l'Hamsa, un símbol del moviment okupa a Barcelona

entrat a l'edifici i els ha tret, un per un i arrossegant-los en alguns casos, després de trencar les cadenes que subjectaven a varis d'ells."

A El País, la redacció de la notícia s'obre la simbòlica ocupació de la Pedrera és similar. Però el titular varia una mica del del diari "La Vanguardia":

"El desallotjament d'una casa 'okupa' causa protestes amb cremada de contenidors i danys a entitats bancàries de Sants".

De totes maneres, les informacions dels titulars són molt similars. Engloben la crema de contenidors i els danys als bancs a tot el col·lectiu que estava present a la protesta.

A la notícia del País, cap al final de l'article però, puntualitzen que van ser una cinquantena de persones que van fer la seva pròpia protesta provocant els disturbis.

"Va ser al final d'aquesta manifestació quan una cinquantena d'encaputxats va iniciar la seva particular protesta i al seu pas van deixar fogueres i entitats bancàries amb els vidres destrossats."

La pregunta és, per què al titular no ho puntualitzen? Estem una altre vegada davant d'una generalització dels fets i una criminalització global del moviment?

Dos dies més tard, els okupes farien un intent de reocupar l'immoble. Però desisteixen perquè les màquines excavadores van deixar en estat ruïnós la fàbrica.

Una última puntualització sobre el tema. L'Ajuntament de Barcelona va anunciar que emprendria accions legals contra els disturbis que van ocórrer a Sants.

El cas de l'Hamsa, un símbol del moviment okupa a Barcelona

A “La Vanguardia” el dia 6 d'agost de 2004, l'Ajuntament de Barcelona ho feia saber així en un comunicat:

“L'Ajuntament condemna rotundament l'actuació de grups violents. Davant d'aquests fets no valen excuses globals, sinó reflexionar sobre el que va passar. Els incidents no es van originar de forma improvisada. (...) Són fruit d'una acció premeditada que xoca frontalment contra l'exercici de la convivència”.

Davant d'aquest comunicat ens podem plantejar el fet de l'exercici de violència legítima per part de les institucions. La violència que els cossos de seguretat de l'Estat van aplicar contra els manifestants i els ocupants de l'antiga fàbrica no és violència ni afecten a l'exercici de la convivència?

Per últim veurem que al comunicat cita la frase “grups violents”, vinculant altre vegada el moviment okupa amb violència i falta de convivència.

1. Técnicas de desinformación, manual para la lectura crítica de la prensa. –
<http://www.kinoki.org/pensamiento/contrainformacion/manual/desinformacion.htm>

Okupes bons i okupes dolents

Des dels mitjans de comunicació podem apreciar últimament dues imatges del moviment okupa. Una que ens explica la cara més bona, com per exemple les seves activitats socials de cara als barris.

A vegades veiem articles d'opinió que els donen suport per part d'anònims als diaris, o fins i tot articles d'en Vázquez Montalbán defensant al moviment.

Però malauradament, com em vist en capítols anteriors, els okupes són dolents quan surten fora de la seva casa encantada. Quan es manifesten contra desallotjaments, quan tiren pedres o fiquen silicona als panys de les immobiliàries.

A continuació, copiaré íntegrament un article aparegut a El Periódico de Catalunya el passat 28 de novembre de 2004 i un parell de cartes al lector publicades a La Vanguardia, que mencionen el desallotjament de l'Hamsa. Podem veure quina reacció té la lectora de la segona carta enfront dels disturbis que hi va haver.

El Periódico de Catalunya, 28 de novembre de 2004

"Casa nova, vida nova"

- **Jornada festiva dels okupes de Can Masdeu contra el judici civil que amenaça de desallotjar-los**
- **El col.lectiu pren un edifici de la Guàrdia Civil a la Barceloneta**

La recepta no sembla complicada. D'una banda, es fa un sofregit amb pastanaga, porros, all i coliflor. I a part, llienties. Es barreja tot, i se li dona consistència amb una mica de farina. Després, es fregeix. Més o menys, aquesta és la fórmula amb la qual ahir, en un acte organitzat pels okupes de Can Masdeu, va quedar demostrat que una altra hamburguesa és possible: l'hamburguesa de llienties.

Quan falten tres dies per al judici civil que amenaça de donar per clausurada l'experiència de Can Masdeu, al barri de Canyelles (Nou Barris), un dels

Okupes bons i okupes dolents

centres *okupats* més actius i respectats de Barcelona --propietat del patronat de l'Hospital de Sant Pau-- , prop de 200 persones van participar en un jornada plena d'activitats amb un objectiu a aquestes altures difícil: que es suspengui el judici. Hamburgueses a banda, el col.lectiu es va guardar el plat fort per al final de la tarda, quan va ser *okupat* un edifici de la Guàrdia Civil a la Barceloneta.

- **Hort ecològic**

Els okupes van iniciar la jornada a Can Masdeu, d'on es van dirigir a la seu del districte de Nou Barris. Allà van plantar un arbre i van entregar un decàleg, fruit del debat registrat en sis mesos de Fòrum *paral.lel*. En caravana ciclista, esquitxada de disfresses i de bicicletes convertides en carricotxes decorats per a l'ocasió, el grup va arribar després del migdia a la plaça d'Àngel Pestaña, on membres de les cooperatives Rosa de Foc i Txirivita preparaven el dinar: hamburguesa de lleties, amanida i una crema de carbassa, feta amb carbassa cultivada als horts de Can Masdeu. Tot, ecològic.

A l'arribar, la comitiva va llançar consignes contra la situació de la vivenda. Una noia va repassar, megà- fon en mà, la situació a Espanya: **"Es construeixen un milió de pisos. Tres milions estan buits per especulació. Les hipoteques suposen el 40% de la despesa de les famílies"**. I quan les hipoteques pugin, va dir, molts ho passaran malament.

Mentre s'ultimava el dinar, es va instal.lar un hort ecològic a la plaça. Cols i enciams van quedar plantats, gràcies a la feina de diversos avis que van a cultivar als horts comunitaris de Can Masdeu. Allà va quedar l'hort, a l'espera que els veïns, segons deia un cartell, decideixin si el volen cuidar o si el deixen perdre.

L'oferta era completa. Els assistents, entre ells representants d'associacions ciutadanes que donen suport al projecte de Can Masdeu, van tenir l'oportunitat de recolzar-ne la continuïtat enviant postals al president de la Generalitat de

Okupes bons i okupes dolents

Catalunya, Pasqual Maragall. Tot estava previst: un escrivia la postal i deixava uns quants cèntims per al segell. Els okupes s'encarregaran que el missatge arribi.

La festa va seguir a la tarda. La caravana ciclista va arribar a la plaça de Sant Jaume, on es va proposar *vèncer* les administracions. En conseqüència, els

okupes van improvisar un partidet de futbol. Com a porteries, les portes de l'ajuntament i de la Generalitat, on urbans i mossos, respectivament, van assistir d'aplegapilotes. El partit es va acabar 2-0. Els dos gols, a l'arc autonòmic.

- **Vivenda pública**

Després d'una parada prèvia al Pla de Palau, per recolzar manifestants que demanaven papers per a tots, els esquàters es van aturar un instant davant la seu de Benestar Social. Un portaveu va prendre la paraula amb tota ironia: **"Estem reunits perquè volem una altra vivenda de protecció pública. Ja veurem quin edifici ens agrada més"**. I a algú se li va acudir una opció: **"¡La Delegació del Govern!"**. Però es va deixar per a una altra ocasió. El destí era el número 11 del passeig de Borbó, un edifici propietat de la Guàrdia Civil, que fa vuit anys que és buit. Els okupes van accedir divendres a l'immoble, però es van reservar per ahir la posada en escena. Amb música de fons, diversos joves van demolir l'entrada, que estava tapiada. L'irònic portaveu va anunciar: **"Amb tots vosaltres, la nova promoció de vivenda pública de Barcelona"**. Es va repartir sopar mentre desenes d'okupes entraven emocionats a l'edifici. **"Casa nova, vida nova"**, va exclamar un d'ells. Entre l'eufòria general, d'una de les finestres es va despenjar un cartell que anuncia el *miracle* dels nous inquilins: *Exhipotecats*.

Okupes bons i okupes dolents

Articles d'opinió apareguts a “La Vanguardia”

La denúncia dels okupes

LA VANGUARDIA - 15/08/2004

Els okupes solen passar sense pena ni glòria per a la majoria de la gent. Sentim notícies circumstancials i molt breus sobre que els han desallotjat i és fàcil pensar que ja era hora o preguntar-se què fan aquests joves visquent en edificis que no són seus, i responent que solament nosa. Si la policia els treu violentament quan s'encadenen, la gent pensa que ells s'ho busquen i sinó que no siguin porreros i es dediquin a fer coses de profit, com tothom.

Però si anem una mica més lluny, només fins a l'extracte del compte del banc o caixa on paguem la nostra hipoteca, ens adonarem que els diners que paguem per l'habitatge –sigui de compra infinita o de lloguer– és una quantitat demencial que coarta totalment la nostra llibertat. Quanta gent hi ha que no es pot permetre independitzar-se dels pares o de la parella? I a l'inrevès: quantes parelles que voldrien estar juntes no poden? O quanta gent voldria viure sola i no pot? Quantes hores estem fora de casa per a poder pagar-la? Una part molt important de les nostres tristeses i angoixes provenen d'aquesta despesa desmesurada.

Els okupes de la Hamsa són joves que, com encara poden permetre's “perdre el temps”, ens ho recorden.

A mi em sembla prou important. Malament el dia que els joves no ens puguin fer reflexionar sobre qüestions de l'existència per a les quals els adults ja no tenim temps.

ROSER FERRAN

Premià de Mar

Okupes bons i okupes dolents

Segona carta publicada a “La Vanguardia”, on podem veure la visió que té el lector sobre els actes violents.

‘Hippycumbas’ entre okupas

LA VANGUARDIA - 07/08/2004

El desalojo okupa de la fábrica Hamsa en Barcelona el pasado miércoles y los posteriores actos violentos ocurridos en Sants deberían hacernos reflexionar. Comparto el ideal okupa en cuanto a que la vivienda y el trabajo son derechos básicos que toda persona debería tener. Se me revuleve el estómago cada mes al ver la parte de capital amortizado y la de los intereses de mi hipoteca.

La sensación de impotencia aumenta al leer en la prensa el robo legalizado de todas las entidades bancarias en este mundo, cada vez más global, en el que los ciudadanos títeres somos movidos por un número más reducido de titiriteros. Pero la filosofía okupa no justifica los actos de barbarie cometidos después del desalojo. No entiendo ni apruebo ciertos comportamientos de un reducido número de miembros que se dedican a reventar las manifestaciones dando rienda suelta a sus fijaciones, supongo que originadas por traumas infantiles, con las sucursales bancarias y los contenedores.

Entre ellos campan los hippycumbas, con visa de papá, que saben que los contactos familiares que tienen dentro de esas mismas oficinas bancarias les ayudarán a salir impunes. Mientras, no dejan manifestarse libremente a las personas civilizadas con ideales de verdad.

XAVIER AVELLANEDA

Premià de Mar

Conclusió

En tot el recorregut d'aquest treball hem pogut apreciar com el moviment okupa encara no està ben definit des dels mitjans de comunicació. Segurament, per una estratègia d'intoxicació per donar mil i un sentits i valors al concepte "okupa". Intentant ocultar la seva forma de veure la vida, que en definitiva és construir un món a banda de la societat de consum i de masses actual.

El poder dominant és el que sosté les cordes dels mitjans de comunicació de masses. De fet, si ens fixem en la ideologia dels diaris que hem analitzat a l'inici del treball, veurem que no qüestionen el sistema econòmic actual i totes comulguen amb el liberalisme.

El fenomen de l'okupació afecta tant a les "dretes" com a les "esquerres" actuals. Aquesta no és una problemàtica de bandes sinó que estem parlant d'una nova organització política, econòmica i social.

Ara, aquells partits polítics que apostaven per un altre estil de vida, han estat relegats i lapidats pels mitjans de comunicació i ja no es té cap tipus de referència política sobre el tema, en el món que ens envolta.

Els okupes han de defensar la seva idea, sense cap institució que els doni suport. De fet, no volen. Ells mateixos s'autogestionen la vida.

El que es pot assegurar, és que quan es busca informació sobre el fenomen okupa als mitjans de comunicació de masses, es pateix una espècie de mareig de desinformació.

Les notícies i els titulars sobre les accions que el col·lectiu normalment estan condicionades pels comunicats oficials i la poca transparència. Les opinions dels okupes poques vegades apareixen als mitjans.

Conclusió

A més a més, l'Estat ja s'ha encarregat d'incorporar etiquetes al moviment, qualificant-lo com una moda de joves incontrolats i violents que no saben el que volen de la vida. Per tant, hi ha també, una divisió d'opinions a l'esfera pública actual sobre aquesta temàtica, i interessa per part de les institucions, que n'hi hagi.

No he pogut acabar el treball amb una conclusió completa. Falten més anàlisis sobre la trajectòria de totes les notícies sobre fets concrets.

Tot i així, des de l'àmbit de la sociologia m'he pogut plantejar la definició del moviment okupa, el dret a la propietat privada, que P.J. Proudhon, posava tant en qüestió i sobretot el tema de la violència legítima, ja sigui per part de l'Estat o des del punt de vista dels okupes.

Índex

	pàg
Introducció	2
Definició del moviment okupa	4
La ideologia dels mitjans de comunicació que fan aparició al treball	6
La reforma del Codi Penal	8
Estigmatització del concepte 'okupa' per part dels mitjans	11
Mostres de desinformació sobre el moviment okupa	15
El cas de l'Hamsa, un símbol del moviment okupa a Barcelona	20
Okupes bons i okupes dolents	29
Conclusió	34

Introducció

Els mitjans de comunicació s'han fet ressò de moltes notícies que giren al voltant del moviment okupa, però pocs periodistes des de l'àmbit de la premsa tradicional, han tractat en profunditat aquesta temàtica.

Amb aquest treball, des d'un punt de vista crític però a la vegada constructiu, pretenc analitzar el tractament que fa la premsa sobre aquest fenòmen social. Primer de tot, definint sociològicament la okupació per poder tenir una visió més àmplia de les reflexions i conceptes que exposaré a continuació. Posteriorment, analitzant diferents articles apareguts en diverses publicacions de la premsa escrita i altres mitjans no oficials, que fan referència a aconteixements que impliquen als *squatters*.

En una societat tant complexa i diversificada, és difícil conèixer i entendre tots i els fenòmens sociològics, i, des del meu punt de vista, els mitjans de comunicació de masses compleixen molt bé les regles del joc que imposa el sistema social dominant per a que això no es produeixi.

Aquesta falta de transparència en la informació, jo l'anomeno “crisi del per què”. En les redaccions dels diaris, sovint aquesta pregunta s'oblida, i si es formula, ocupa un espai molt petit en la notícia

I aquest treball, d'altra banda, em brindarà la possibilitat de trobar algunes respostes sobre un moviment que s'està produint en moltes ciutats de tot el món i que trobo molt interessant.

Usaré sovint “La Vanguardia”, el diari “El País” i “El Mundo” com a mitjans de referència local, per extreure notícies i articles sobre l'okupació a Barcelona i a la resta de l'Estat. D'altra banda, no descartaré exposar exemples d'altres mitjans de comunicació per explicar algun tema molt concret.

Introducció

Per últim, també he optat per buscar referències a mitjans de contrainformació, els quals, em permetran ampliar el prisma dels fets i successos que impliquen al moviment.

Definició del moviment okupa

Ens trobem davant d'un debat sociològic a l'hora de definir la posició del moviment okupa dins de la nostra societat.

Hi ha periodistes que assignen la condició de tribu urbana als membres del col·lectiu okupa com a forma de desviació social o subcultura; d'altres, en menor mesura, com a moviment social contracultural.

Si analitzem el concepte de tribu urbana, ens trobarem que s'associa a grups de joves, normalment violents, inconformistes i anadaptats. Hi ha una obsessió, per part d'alguns mitjans de comunicació, de voler formar aquest ideal de grup violent i de joves inconformistes.

Només podríem aplicar el concepte de tribu urbana si ens referim únicament al tema de la violència, perquè podríem tenir alguns referents, que sense un anàlisi previ, portarien a pensar en aquesta classificació.

Certament, els okupes solen usar la violència, de forma legítima, per fer front a grups feixistes que els ataquen o a la policia que els desallotja dels seus centres socials, però no és la tònica general en les seves accions.

Quant al concepte de "subcultura", hem de considerar que la corrent estructural-funcionalista usa aquest terme com a connotació negativa. La qualifica de comportament desviat, patològic i anormal que mereix algun tipus de correcció. Des de l'àmbit de la sociologia, Durkheim, Parsons y Merton són els representants que van tenir una major trascendència en aquesta corrent que fa menció a les desviacions socials i la necessitat d'un control social sobre aquestes.

El moviment va néixer amb una certa marginalitat i aïllament, però ha madurat. Si ens fixem, des d'un primer moment, la premsa hegemònica, la policia i els membres dels partits polítics dominants s'han esforçat a enfatitzar aquests

Definició del moviment okupa

caràcters, classificant els okupes de subcultura o tribu urbana, associada a actituds juvenils desordenades i poc explicables.

Aquesta classificació podria haver estat creada per controlar la capacitat emancipadora dels membres del col·lectiu.

D'altra banda podem veure aquest fenomen com a contracultural. Un moviment ideològic i polític (no institucional) que s'oposa a la cultura dominant i al control social, proposant una nova organització econòmica, política i social ¹.

"El derecho a la vivienda es sólo una excusa. Okupar es una forma de pensar y actuar ante las cosas. Okupar es no estar de acuerdo con el sistema, denunciar los abusos del poder y plantear una alternativa ante lo que no te gusta. Okupar es decir no a un capitalismo que excluye al que no baila al son de la música, no querer trabajar para vivir y vivir para trabajar, no querer hipotecar toda una vida para poder decir que esto es mío. Okupar es decir no a las autoridades, decir no a las jerarquías, decir vales por lo que eres y no por lo que tienes. Okupar es plantar cara a los que creen que está todo controlado. Okupar es querer y necesitar espacios libres donde crecer, realizarse y crear." ²

El moviment okupa ha evolucionat i ha aconseguit orientar-se per aconseguir la realització personal, promovent a la vegada actituds culturals i crítiques oposades a la societat de consum. Així ho constata amb la creació de centres socials autogestionats, realització de festes solidàries i altres activitats conformes amb la seva actitud crítica cap a la societat de masses i els seus ideals.

1. (Riechman, J., Fernández Buey, F., (1995), *Redes que dan libertad*, Paidós, Barcelona.)

2. Miranda, I., (1996), "¿Qué pasó en el Pricesa?", *Ajoblanco*, nº91.

La ideología dels mitjans de comunicació que fan aparició al treball

L'estructura sociopolítica del sistema capitalista actual, troba en els mitjans de comunicació una forma per imposar una cultura de masses i un pensament acrític a les classes, afavorint l'equilibri de la roda social.

“Adormen a les persones en un somni agradable d'un món irreal, on poden embotir la seva consciència crítica fins al punt de fer-la incompetent per a resoldre els problemes reals, i sobretot, incapaços de rebel·lar-se contra les causes sociopolítiques i culturals d'aquells problemes, complint així un paper de sedant que només pot considerar-se útil per al manteniment de l' status.”¹

Mai podem parlar d'objectivitat en els mitjans de comunicació, ja que el periodista és subjectiu amb el que escriu, i a més, és influenciat per un marc que limita les seves redaccions. Aquest marc és present tant a mitjans escrits com audiovisuals, i es veu afectat per una sèrie d'interessos polítics, econòmics i financers que impedeix una certa neutralitat en les notícies.

Els mitjans de comunicació escrits que utilitzarem per analitzar, des de la seva perspectiva, al moviment okupa, son d'àmbit general i a la vegada tradicionals, com els anteriorment citats.

La Vanguardia. Familia Godó.

Considerat com un diari de centredreta i un antic diari clàssic de la burgesia típica catalana, amb un estil seriós, equilibrat, conservador i monàrquic.

Actualment està en competència amb El Periódico de Catalunya.

El País. Grup Prisa.

Clàssic neoliberalisme socioeconòmic, al costat de la socialdemocràcia en política proPSOE.

Imposa la “guerra de suplementos i dominicals” i això el fa entrar en competència amb “El Mundo”.

La ideología dels mitjans de comunicació que fan aparició al treball

Intenta captar a un tipus de lector liberal i executiu.

El Mundo. Unidad Editorial.

Tipus de diari fàcil de llegir, amb prioritat de bones, incisives i plurals firmes, tipus columna i periodisme d'investigació amb primícies.

Sensacionalista i groguista, ajudat d'una excel·lent confecció gràfica.

La reforma del Codi Penal

A partir de 1996, els mitjans de comunicació, ajudaran a gestar un nou concepte sobre el moviment okupa.

L'entrada en vigor del nou codi penal l'any 1996, i l'ascens al poder del Partit Popular van marcar un abans i un després en el moviment. La nova llei, castigaria amb penes de presó a les persones que usurpessin un immoble aliè.

Abans d'aquesta llei, les okupacions estaven endinsades en un marc d'al·legalitat, però la reforma va permetre il·legalitzar l'acte d'ocupar i per tant, tractar de delinqüent a qui ho fes.

Els primers casos

Durant la primera setmana del mes de febrer de 1998, es van absoldre els primers dos acusats de violar aquesta llei als jutjats de Madrid.

A l'edició del diari El País, del 7 de febrer de 1998, una notícia surt a la llum amb un titular força explícit: *“Una sentència que portarà kua”. “Entitats socials i polítiques opinen sobre les conseqüències de l'absolució de dos ‘okupes”*.

Tot i ésser una notícia on se li dóna veu tant a persones vinculades al moviment, com a polítics i jutges, el titular afirma que serà un tema controvertit perquè es qüestiona la propietat privada.

L'exportaveu de Justícia del Partit Popular al Congrés dels Diputats, Andrés Ollero, va assegurar que *“el cas li va crear curiositat, però no des del punt de vista polític sinó com a professor d'universitat”*, tot i que *“no creu que s'hagi de despenalitzar l'okupació”*.

D'altra banda, una portaveu del col·lectiu okupa diu que *“està satisfeta amb la sentència però que també creu que l'absolució dels seus companys no resol el problema de fons pels quals lluita: El preu de la vivenda segueix pendent”* i considera que *“s'hauran de buscar solucions socials”*.

Una posició totalment diferent és la que va adoptar el responsable de vivenda del PSOE a l'Assemblea de Madrid on va afirmar que *“el moviment okupa ha*

La reforma del Codi Penal

deixat de ser un tema de quatre bojos i a ha passat a ser un problema civil que afecta a tothom”.

Eren els inicis d'una llei que portaria als jutjats a moltes persones més.

Un any més tard, en el mateix diari, trobem una entrevista a Endika Zulueta, un advocat de l'Associació Lliure d'Advocats que es planteja el delictes de l'okupació.

L'entrevistat, afirma que “l'okupació és delictes perquè *“crea un conflicte a l'Estat”* i posa en dubte el plantejament de conflicte sobre vivenda i propietat privada. L'advocat assegura que aquest conflicte és fictici i assegura que “la Constitució reconeix una sèrie de drets fonamentals com són la vivenda, el treball, la sanitat i l'educació”. I diu que si *“l'Estat els reconeix, esta obligat, no només a crear els mecanismes per a que tothom pugui accedir, sinó que també s'ha d'oposar als obstacles que no permetin obtenir aquests drets”*.

A més, l'advocat puntualitza que *“el que passa es que des de fa uns anys, el fenomen presenta una connotació política novedosa, i per això ara és delictes quan no ho era ni amb Franco. El fet que la gent pugui anar a la presó per ocupar és un invent del nou Codi Penal. Per què precisament ara? Doncs perquè és ara quan es fan públiques les ocupacions, tenen un caràcter polític i creen un conflicte a l'estat.”*

Però aquesta opinió, i aquesta posada en dubte sobre la inconstitucionalitat de la llei, no és només compartida per aquest advocat. El dia 9 de juny de 2002, al diari “El Mundo”, apareix una notícia amb el següent titular:

“Un jutge absol a cinc ‘okupes’ i qüestiona la inconstitucionalitat del delictes d'usurpació de vivenda”

El jutge va destacar que la vivenda feia més de 10 anys que estava deshabitada i es trobava en un estat de semirruines. La sentència, indica

La reforma del Codi Penal

també, que els okupes van accedir a la vivenda sense trencar ni portes ni finestres, fets que van fer revalorar la sentència.

Tot i que el jutge va qüestionar el delictes d'usurpació de vivenda, el judici, va significar per als cinc okupes una multa de 2.700 euros per aquest mateix delictes, contemplat a l'article 245.2 del Codi Penal.

Des dels mitjans de comunicació tradicionals, mai s'ha creat un debat obert i profund sobre aquesta temàtica. Si indaguem a hemeroteques, podem observar que hi ha pinzellades sobre els qüestionaments, articles d'opinió per part d'advocats o alguns jutges, i notícies que tracten el tema com a curiositat o com a tema controvertit.

La okupació, és entesa des dels mitjans de comunicació com una intrusió a la propietat privada de les persones, un atemptat contra els drets dels individus. Més aviat, ens fan entendre que les vivendes okupades, són qualsevol tipus de vivenda, on hi viu gent i tenen la casa abandonada una temporada.

Però normalment, les denúncies són posades per immobiliàries, el nom de les quals poques vegades apareixen publicades. Hi trobem un exemple en la notícia citada anteriorment, on s'exposa qui és el que denuncia als cinc okupes absolts: *“La finca, explica la sentència, era propietat d'una promotora immobiliària, Ticiano 60 SA, que va presentar una denuncia penal per instar el desallotjament per la força dels 'okupes'.”*

Les immobiliàries estan acusades socialment per ser les que provoquen aquests impediments d'accés a una vivenda digna i de jugar amb aquest dret constitucional.

Estigmatització del concepte 'okupa' per part dels mitjans de comunicació

La paraula 'okupa' es podria considerar en si mateixa un estigma llançat per la premsa. Una paraula equívoca, que tracta de separar i excloure els membres d'aquest col·lectiu de la ciutadania "normal". Si pronunciem la paraula 'okupa' entre el grup d'amics i preguntem que es el que els suggereix, segurament l'atribuiran a un repertori d'imatges i conductes perniciosos. Ens diran que són joves radicals, punks, drogoaddictes, "vagos", violents i fins i tot bruts.

Els mitjans de comunicació encara segueixen sense aportar-nos una visió més oberta sobre el col·lectiu okupa intencionadament.

Alguns exemples a la premsa

El Mundo, 3 d'octubre de 2004

"Dos detinguts i quatre guàrdies urbans ferits en el desallotjament d'una festa okupa a Barcelona"

Dues persones han estat detingudes i quatre agents de la Guàrdia Urbana de Barcelona van resultar ferits en un enfrontament registrat quan la policia intentava donar per conclosa una festa d'estètica okupa en el carrer Sant Climent de Barcelona (...).

Els participants d'aquesta festa, pel que sembla d'estètica d'okupa, llençaven ampolles al terra, cridaven i cantaven al carrer davant el local del carrer Sant Climent, el que provocava molèsties als veïns que han denunciat els fets. Quan van arribar al carrer Sant Climent, els agents van trobar resistència en els okupes i es va produir un enfrontament en el qual dues persones sense identificar van ser detingudes, van indicar les mateixes fonts. A més, quatre agents van sofrir ferides de diversa consideració, encara que les citades fonts no han concretat de moment en quines circumstàncies.

Si analitzem de primera mà aquesta notícia, podem veure quin ús es fa del terme 'okupa'.

La impressió que el lector s'emporta del text, és que és gent bruta i sense escrúpols, que organitza festes i molesta al veïnat.

Estigmatització del concepte 'okupa' per part dels mitjans de comunicació

El periodista provoca confusió perquè, quan llegim el titular, podem entendre que uns okupes han organitzat una festa, però si anem avançant per la notícia veurem que cita *"festa d'estètica okupa"*. A partir d'aquí, ens fem la pregunta de si tots els okupes tenen la mateixa estètica i conseqüentment ens preguntarem quina forma té aquesta estètica.

El dubte s'accentua quan descobrim que pel que sembla, la festa era d'estètica okupa. És a dir, que el periodista ja no està segur si eren okupes o no.

Aquesta, és una mostra clara d'estigmatització de la paraula, usada per desacreditar el moviment i posar-lo en dubte.

Però hi ha altres mètodes per no donar-li sentit al moviment i a les seves accions com a col·lectiu contracultural: l'ús i abús de les cometes en la paraula 'okupa'.

L'exemple el podem trobar en nombrosos titulars i notícies com aquesta: *"Detinguts cinc 'okupes' en el desallotjament d'una casa a l'Hospitalet del Llobregat"*. La Vanguardia – 29/09/2004

A El Periódico de Catalunya, en l'edició del dissabte 9 d'octubre apareix el titular: *"Centenars d'okupes col·lapsen la Meridiana en plena hora punta"*

Tot i que la protesta no era reivindicada pel col·lectiu okupa, sinó per familiars, amics i simpatitzants que demanaven l'alliberament de dos nois empresonats i acusats sense proves per tirar un còctel molotov en una comissaria de Sants, el diari va fer un mal ús de la paraula 'okupa', per descriure l'estètica de les persones que hi assistien.

La notícia continua: *"Diversos centenars de joves, la majoria vinculats amb el moviment okupa, van col·lapsar anit l' Avinguda Meridiana, des del carrer de València fins a la sortida de la ciutat, en una manifestació a peu, en bicicletes,*

Estigmatització del concepte 'okupa' per part dels mitjans de comunicació

motos i cotxes en la qual reclamaven la llibertat de dos companys empresonats a la Trinitat.”

Ens qüestionarem, si el periodista, va preguntar a tots i cada un dels assistents a la manifestació si pertanyien al moviment.

A més, en la notícia es destaca en negreta “pintades” com a subtítol, però no per ressaltar que els assistents de la marxa es van dedicar a embrutar el mobiliari urbà sinó per acabar dient que *“la protesta va concloure sense incidents. Només alguns dels concentrats van realitzar pintades en els murs de la presó amb les frases ‘Muro al suelo’ i ‘Presos a casa’.*”

Hi ha un intent de relacionar les pintades amb els incidents i la violència.

Per últim, la notícia es relaciona amb una altre dins del mateix article i que no té res a veure amb la manifestació.

“Unes hores abans, els squatters que des de fa sis anys ocupen una casa del carrer de Rubió i Ors de Cornellà, al que anomenen El Pati Blau, van protagonitzar diferents actes de protesta davant l'imminent desallotjament de l'immoble, previst per al 21 d'octubre, informa Xavier Adell. L'acció més espectacular es va produir a les 7.45 hores en la línia 1 del metro. Un grup de joves va prémer el l'alarma d'emergència d'un comboi, a l'estació de Mercat Nou. Quan el tren es va aturar, els joves van sortir a l'exterior i van aprofitar per omplir de grafittis l'exterior del tren. L'acció va obligar a suspendre el servei durant nou minuts, en plena hora punta. Durant la resta de la jornada, altres membres del col·lectiu alternatiu de Cornellà també van pintar vagons del tramvia.”

La imatge que ens emportem quan llegim aquesta última part, és que els okupes són persones delinqüents, que embruten i molesten a les altres persones que intenten portar una vida normal.

Estigmatització del concepte 'okupa' per part dels mitjans de comunicació

Tots aquests articles, fan una divisió interessada, entre els conceptes de 'persona normal' i 'okupa'.

Ho podem entendre com una estratègia que té el poder dominant per acabar amb el moviment. Un intent de designar-lo i classificar-lo com una moda més sense sentit.

De fet, això no ens ha de causar perplexitat. El sistema social actualment manté la seva estabilitat en gran part gràcies a la opinió pública i no seria bo parlar massa bé dels okupes com a alternativa.

Mostres de desinformació sobre el moviment okupa

Els mitjans de comunicació encara segueixen sense aportar-nos una visió més oberta sobre el col·lectiu okupa. Tot i que en alguns casos els okupes han pogut mostrar la seva visió de la vida, normalment la premsa es nodreix d'informacions oficials que provenen o bé de les administracions i institucions, o bé de les forces i cossos de seguretat de l'Estat.

L'inici de la desinformació sobre aquesta temàtica, als mitjans de comunicació de masses, va estar marcada per l'entrada en vigor del nou codi penal l'any 1996 i l'ascens al poder del Partit Popular. S'han marcat períodes des d'aquesta data on s'ha arribat a relacionar als okupes amb grups terroristes organitzats.

Algunes mostres a la premsa

Durant els primers mesos de 1998, el moviment okupa va patir una onada de desallotjaments a l'Àrea Metropolitana de Barcelona i a la resta de l'Estat, a conseqüència de l'entrada en vigor de la llei.

El 4 de febrer de 1998 es van succeir una sèrie de disturbis als carrers de Barcelona. Els manifestants protestaven pel desallotjament de centres socials okupats a l'Hospitalet del Llobregat i al barri de Sants de Barcelona.

A la notícia apareguda a El Mundo, el 5 de febrer de 1998, s'exposa en el seu titular *"Un grup de joves incontrolats es va enfrontar a la policia a la popular barriada de Sants a Barcelona"* i continúa: *"17 detinguts a Barcelona en una manifestació 'd'okupes"*.

El contingut de la notícia esta basat en una descripció de totes les accions violentes que van protagonitzar els okupes, cedida per mitjans oficials com la policia, però en cap moment se li dona veu al col·lectiu ni hi ha cap mostra d'interès per part del periodista, per assabentar-se realment per què estava passant tot allò.

"Sobre les 20.30 hores es va iniciar a la Plaça de Sants una manifestació convocada pel 'col·lectiu okupa' per protestar sobre els recents desallotjaments com el de la Vakería de l'Hospitalet. La marxa va discórrer per diferents carrers

Desinformació sobre el moviment okupa

del districte. Abans, els manifestants havien passat per davant de la casa coneguda com 'La Morada' desallotjada també el pasta dimarts a Sants, on es va llegir un manifest. "

El diari cita el manifest però no fa ni una breu descripció sobre el contingut d'aquest. Així, s'evita que el lector reflexioni sobre el succés i pugui comparar les dues versions del fet.

L'ús de les cometes al titular i al cos de la notícia serveixen per desacreditar i posar en dubte al moviment okupa, d'altra banda, la frase "*joves incontrolats*" l'associa a tribu urbana i violenta, sense criteris ni control sobre els seus propis actes.

Un dels detinguts a la manifestació de Sants, va posar una querella criminal contra el cap del grup VI de la Brigada Policial d'Informació, acusant-lo de tortures 1.

Segons fonts no oficials, es va fer ús d'armes de foc per part de les forces de seguretat de l'Estat, per intimidar als manifestants; van perseguir judicialment a una fotògrafa que havia aconseguit fotografies d'aquests fets i van retenir il·legalment a persones per interrogar-les.

No serà la primera vegada que un agent treu la seva pistola per intimidar als manifestants. Un comunicat de l'agència EFE, feia referència a unes declaracions per part de Manuel Carmona, portaveu de la policia. Defenia l'actuació d'un agent, que va treure la seva pistola, en una manifestació protagonitzada per okupes, davant de la seu del Partit Popular el passat 6 de març de 1998. El portaveu, "*assegura que els manifestants tenien actituds violentes i que la va treure per intimidar*".

El fet d'haver de recórrer a fonts alternatives d'informació, posa de manifest la falta de transparència als mitjans de comunicació. Des del diari El Mundo, per tant, hi havia un interès de desinformar?

Mostres de desinformació sobre el moviment okupa

Però el col·lectiu okupa ha patit nombroses vegades una criminalització i una desinformació major per part d'alguns mitjans de comunicació, relacionant-los fins i tot, amb grups terroristes.

El passat 2 de març de 2004, el jutge Garzón, en una notícia sobre el processament de 24 components del GRAPO al diari "El Mundo", afirma que els okupes estan relacionats amb grups terroristes, i afirma *que "en l'actualitat estan compostats majoritàriament per persones procedents d'ambients marginals i okupes"*. A més, diu que "aquests comandos militars es dediquen a recopilar informació sobre objectius sensibles per aconseguir les finalitats polítiques del Partit Comunista Espanyol".

Per últim, el jutge, implica les revistes "*Resistencia*", "*Antorcha*", "*A la calle*" y "*Solidaridad*".

Però aquestes relacions no acaben aquí. Un dels últims casos, va ser l'acusació de col·laboració amb la banda terrorista ETA, per part de dos joves catalans, vinculats al moviment okupa. Se'ls acusa de col·laborar amb el comando terrorista que va assassinar a Ernest Lluch.

Els joves, Zigor Larredonda i Diego Sánchez, van ser condemnats a nou anys de presó. Des de l'any 2001 fins al novembre de 2004 van estar empresonats preventivament, fins ser absolts, finalment, per l'Audiència Nacional el passat novembre de 2004.

El diari "El Mundo" publica la notícia amb aquest titular, el passat 23 de gener de 2001: "*Presó incondicional per a Zigor Larredonda i Diego Sánchez*".

Desinformació sobre el moviment okupa

A l'article, a més, es diu que *“Larreonda era un líder del moviment ‘okupa’ de Terrassa que era buscat per la policia com presumpte col·laborador dels terroristes”*.

Per últim, el diari conclou la notícia fent un repàs de l'històric criminal d'en Zigor Larreonda: *“ha sigut detingut en tres ocasions més: una per desordres públics durant una manifestació per la mort de l'independentista català Guillem Agulló, una altre per l'ocupació il·legal d'una casa a Terrassa i una tercera, per delictes de robatori a la força de material informàtic”*.

Durant tres anys, els mitjans de comunicació, havien relacionat els okupes amb el comando, destacant la seva culpabilitat.

A l'edició del diari “La Vanguardia”, el dia 29 de maig de 2004, es destaca aquest titular: *“Nou anys per als col·laboradors del comando que va matar a Lluch”*.

I en el cos de la notícia es reafirma que *“l'Audiència Nacional no ha considerat que Zigor Larreonda – que es va entregar voluntàriament a ja justícia- i Diego Sánchez Burría – fill d'un comissari de policia- formin part d'ETA, sinó que se'ls atribueix el paper de col·laboració.” (...)* *“L'Audiència sosté que Burría es va mostrar reticent a ajudar a ETA, però va acabar acceptant; entre altres coses, va aportar revistes i material que el seu pare, comissari, tenia a casa”*.

El 3 de novembre de 2004, a El Periódico de Catalunya, surt publicada la notícia sobre la seva absolució: *“Condemnats a 47 anys els etarres que van matar a un regidor del PP”* i subtitula, *“L'Audiència Nacional absol a Zigor Larreonda i Laura Riera per falta de proves”*.

Desinformació sobre el moviment okupa

Ens podríem preguntar quin interès hi ha per part de les institucions de l'Estat, en provocar aquesta confusió entre els okupes i els grups terroristes als mitjans de comunicació.

Si mirem enrera veurem l'article d'opinió d'Endika Zulueta, a l'apartat sobre la reforma del Codi Penal. L'advocat menciona textualment que l'okupació li crea un conflicte a l'Estat i que es criminalitza el moviment perquè és temut i pot desequilibrar l'estructura social.

Pot ser, per tant, una estratègia més per part de les institucions per fer desaparèixer el moviment. L'augment i la presència pública del moviment, segueix depenent més d'ofensives estatals de criminalització i repressió que d'una estructura d'oportunitat política 3.

1. <http://www.freejuanra.org/cast/QUE%20NOS%20DEJEN%20EN%20PAZ.html>

2. <http://barcelona.indymedia.org/newswire/display/136326/index.php>

3. Conflictos urbanos y movimiento contracultural; Miguel Martínez López

El cas de l'Hamsa, un símbol del moviment okupa a Barcelona

Durant la primera setmana del mes d'agost a Barcelona, i més concretament al barri de Sants, es va produir el desallotjament de l'antiga fàbrica Hamsa, que durant el 1996 va ser okupada.

Era una finca de més de 10.000 metres quadrats dedicada a la indústria siderúrgica que els joves van reconvertir-la en un centre social i autogestionat.

A Continuació, farem un repàs dels últims dies de la fàbrica rehabilitada i analitzarem com publiquen els mitjans de comunicació les notícies sobre el tema.

Els dies previs al primer intent de desallotjament

Una ordre de desallotjament pesava sobre els habitants de la finca des de feia mesos.

A mesura que la data s'anava acostant, els okupes van començar a realitzar accions de protesta.

El 20 de febrer de 2004, un mes abans del primer intent de desallotjament, es van encadenar a l'entrada de la seu de districte de Sants, joves solidaris amb el col·lectiu. *"Impedint l'entrada i la sortida de l'edifici"* i *"acompanyats per 40 joves que protestaven"*, segons el diari La Vanguardia. El periodista, que va redactar una notícia breu de poques línies, va mencionar que al lloc dels fets *"es van desplaçar sis furgons de la policia que van expulsar als manifestants sense causar incidents"*, però no va fer cap entrevista a les persones que protestaven per saber el seu punt de vista.

Un mes més tard, i tres dies abans de l'ordre de desallotjament, el 26 de març, en una altre acció portada a terme pels okupes en un edifici del carrer Tarragona, La Vanguardia, dedica un extens article: *"Tres 'okupes' es pengen d'un edifici en protesta pel desallotjament de l'Hamsa"*.

A l'article, no només s'han buscat les fonts oficials per informar-se sinó que es contacta amb l'assemblea d'okupes, que explica que *"els joves han decidit penjar-se de la seu de Núñez y Navarro de Barcelona perquè és una immobiliària coneguda que està a prop de l'Hamsa, tot i que aquesta empresa*

El cas de l'Hamsa, un símbol del moviment okupa a Barcelona

no té res a veure amb el contenciós de l'edifici ocupat" i fa una breu descripció del l'acció portada a terme: "Els joves s'han penjat de la Torre Nuñez i Navarro a les 9:00 hores del matí i estan a una altura de 60 metres, amb dues pancartes amb els lemes 'L'Hamsa es queda' i 'manifestació demà a les 17 hores des de l'Hamsa'".

A més, es fa un petit repàs sobre la història de l'Hamsa: *"va ser ocupada el 23 de març de 1996, poc després de l'ocupació del Cinema Princesa, i des de llavors s'ha convertit en un centre social molt actiu i en una de les cases ocupades més famoses de Barcelona".*

Ben al contrari passa al diari a El País, on el nom de la immobiliària no apareix per enlloc: *"Es van penjar ahir pel matí a la façana d'un edifici del carrer de Tarragona per protestar contra l'ordre judicial que fixa el desallotjament pel proper dilluns".*

Però, per què han escollit aquest edifici per penjar-se i no un altre? Els lectors del diari El País, podrien pensar que l'Hamsa es troba al carrer de Tarragona o creure que els okupes es penjen allà per un motiu inexplicable.

A més, el cos de la notícia continua: *"Els okupes, van desplegar una enorme pancarta amb el lema 'La Hamsa es queda' i una altre convocant a una manifestació aquesta tarda."*

Ens podem fixar que la descripció de la primera pancarta coincideix amb la versió de La Vanguardia, però oblida la descripció exacte sobre el lloc i l'hora de la manifestació citada a la segona, i per part de qui es convoca la manifestació. És fa interessadament?

Està clar que el diari ja ha oblidat dues informacions i que, per tant, l'article pot arribar a desinformar en comptes d'informar sobre l'acció.

El cas de l'Hamsa, un símbol del moviment okupa a Barcelona

El primer intent de desallotjament

El 29 de març de 2004, centenars d'okupes es van concentrar a les portes i els mitjans de comunicació van fer presència. L'ordre judicial de desallotjament no es va poder portar a terme per aquest motiu.

A continuació analitzarem quin tractament se li dona a aquesta notícia.

Segons l'edició del dia 30 de març del diari El País, en la notícia: *“El jutge suspen el desallotjament dels ‘okupes’ de la fàbrica Hamsa”*, i cita que *“la resistència va provocar que el secretari judicial suspengués l'acció policial”*.

El periodista d'aquest diari, diu que a la porta de la fàbrica s'hi concentraven 800 persones segons un portaveu del moviment okupa i 500, segons la Guàrdia Urbana. Xifres molt superiors a les exposades pel diari La Vanguardia, en l'edició del mateix dia: *“Uns 150 joves es concentren des de les 8 del matí al costat de l'antiga fàbrica Hamsa, situada al barri d'Hostafrancs de Barcelona per impedir el desallotjament previst per avui”*.

Aquest últim diari, a més diu que: *“Els joves, que no han provocat incidents, van tallar el carrer Miquel Bleach, a l'espera que arribés el Cos Nacional de Policia i complís l'ordre de desallotjament”*.

Centrem-nos un moment en la frase: *“Els joves, que no han provocat incidents (...)”*. Quan hi ha càrregues, nombrosos relats de manifestacions acaben amb expressions semblants a: “No va haver-hi incidents”. La fórmula no és innocent, sinó que sembla indicar una excepció. Es a dir, al destacar que no va haver-ne dóna a entendre que la norma general es que es produeixin, amb el que s'insisteix d'una forma subtil a crear una imatge violenta de certs grups o col·lectius 1.

El cas de l'Hamsa, un símbol del moviment okupa a Barcelona

Compte enrere per al desallotjament definitiu

Després del primer intent de desallotjament, per part de les Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat, els okupes, es tanquen a l'interior de la fàbrica i continuen organitzant manifestacions i accions de protesta.

Una de les més espectaculars va ser la tancada a les diferents seus dels partits polítics governants, a l'Ajuntament de Barcelona. La protesta que va ser efectuada per persones solidàries amb la causa, va tenir molt de ressò mediàtic.

Així ho constaten els diferents titulars del 21 de juliol, que van fer aparició a diferents diaris.

El diari "El País", va qualificar l'acció com una invasió: "*Un centenar 'd'okupes' envaeixen seus dels partits del govern català*" i subtitula: "*Els activistes protesten per la política de desallotjaments de l'Ajuntament de Barcelona*".

En canvi, els titulars de "La Vanguardia" i "El Mundo" són menys agressius i completament iguals entre ells: "*Uns 40 joves 'okupes' es tanquen durant cinc hores a les seus del PSC, ERC i ICV a Barcelona*".

Ja podem apreciar diferències en els titulars d'aquests tres mitjans de comunicació. Les dades són confoses, ja que la diferència en el nombre de persones que realitza l'acció és de 60. I probablement el primer diari, molt subjecte a la idea del Partit Socialista, hagi escollit aquest titular per magnificar l'acció.

Si observem els tres mitjans, ens adonem que a diferència de "El País", els dos diaris restants tenen en les seves notícies un cos idèntic, excepte en el moment que es descriu la presència policial a la seu del Partit dels Socialistes.

"Al PSC ha trucat a la Policia i agents antidisturbis s'han desplaçat cap a la seu del carrer Nicaragua i han entrat a les dependències del partit, davant d'això,

El cas de l'Hamsa, un símbol del moviment okupa a Barcelona

els 'okupes' han abandonat 'voluntàriament' la seu, segons fonts de la Jefatura. La Policia Nacional ha dissolt també a la vintena d'activistes que s'havien concentrat a les portes de la formació socialista 'per la força i a empentes', segons un portaveu dels okupes i 'voluntàriament' segons la policia."

A "El Mundo", però, es ressalta en negreta i es divideix el text amb la frase: "presència policial" volent emfatitzar aquests dos fets per sobre de tot. Donant una imatge agressiva, sensacionalista i de "no negociació" per part del col·lectiu.

Si mirem l'article del diari "El País" veurem que a la seu del Partit Socialista, han passat coses totalment diferents a les citades anteriorment.

"La seu del Partit dels Socialistes (PSC) va ser la primera en recuperar la normalitat, després de que la policia entrés a les oficines dels socialistes al carrer de Nicaragua. Els agents, que no van actuar en cap moment, es van limitar a identificar als nou joves que havien entrat als locals d'aquest partit."

Les formacions polítiques ERC i ICV, no van sol·licitar ajuda policial.

En declaracions a "El País", fonts d'Esquerra Republicana de Catalunya, van assegurar que van dialogar pacíficament amb els okupes: *"Ha sigut un diàleg franc i pacífic va dir Minoves". Esquerra sempre està disposada al diàleg sense la necessitat de trucar a la policia', va afegir."*

Tant a "La Vanguardia" com a "El Mundo", es cita que hi va haver diàleg entre el partit polític i els okupes, però no exposa cap tipus de declaració per part d'aquests. Únicament accentua el fet que els okupes, en un principi, es van negar al diàleg.

El cas de l'Hamsa, un símbol del moviment okupa a Barcelona

El desallotjament

El 4 d'agost de 2004, a les 4.00 hores de la matinada i mentre els habitants dormien, es va efectuar el desallotjament i l'enderrocament de part de la fàbrica Hamsa.

El diari "El Mundo" ho publicava en una de les seves notícies d'aquesta manera:

"La fàbrica de l'Hamsa, al barri de Sants, va ser desallotjada durant la matinada d'aquest dimecres. Els 10 'okupes' desallotjats no van mostrar resistència i van sortir pel seu propi peu, per aquest motiu, no es va produir cap detenció. El recinte és el més emblemàtic del moviment 'okupa' i estava ocupat des de feia més de set anys"

Sens dubte, el desallotjament de l'Hamsa va estar cobert per nombrosos mitjans de comunicació. Televisió de Catalunya, per exemple, des de primera hora estava al lloc dels fets i va mostrar les dues cares de la moneda des del canal de notícies 3/24, fent un repàs a la història de la fàbrica, la seva posterior rehabilitació per part dels okupes i va mostrar als seus informatius un reportatge d'arxiu de la mateixa televisió on es veia als okupes realitzant diferents activitats socials.

En una de les seves cròniques anunciaven així el desallotjament:

"La policia ha desallotjat l'antiga fàbrica Hamsa del carrer Jocs Florals del barri barceloní de Sants. L'edifici, el més emblemàtic del moviment, estava ocupat des de feia més de set anys i feia tres mesos que una quinzena de joves s'hi estaven tancats per protestar contra el desallotjament. En el moment del desallotjament els "okupes" no han oposat resistència i no hi ha hagut cap detingut. L'assemblea "okupa" ha convocat mobilitzacions durant tot el dia per reivindicar l'emblemàtic immoble."

El cas de l'Hamsa, un símbol del moviment okupa a Barcelona

Els okupes els van treure mentre dormien, fet que no va provocar resistències.

El col·lectiu que ocupava l'edifici de l'Hamsa va respondre al desallotjament. Feia més de cent dies que els okupes estaven tancats per protestar i actuaven per frenar el desallotjament.

El mateix matí del dia que els okupes van estar desallotjats, aquests van ocupar simbòlicament la Pedrera com a acte de protesta, i per la tarda van efectuar una manifestació a Sants, fet que va provocar un seguit d'informacions que acabarien per criminalitzar els actes dels okupes, titllant-los de radicals i descontrolats a causa d'una sèrie de disturbis.

A "La Vanguardia diuen: *"Desenes d'okupes prenen la Pedrera durant dues hores en protesta pel desallotjament de l'Hamsa"* i subtitulen: *"Cremen contenidors i apedreguen caixers i immobiliàries al barri de Sants."*

En la notícia expliquen els fets:

"Desenes d'okupes han entrat cap a les 13.30 a l'immoble, camuflats entre nombrosos grups de turistes que en aquesta època solen visitar una de les obres mestres d'Antoni Gaudí, i alguns d'ells s'han encadenat al vestíbul i al segon pis, mentre d'altres ocupaven el terrat i dos es despenjaven per la façana amb cordes d'escalada.

Els agents antidisturbis han carregat contra un segon grup de joves que pretenien accedir a l'edifici, fet que ha produït contusions a una vintena d'ells, segons un portaveu dels okupes (...)."

"Els okupes que han desplegat una pancarta en contra del desallotjament de l'Hamsa, han estat a l'interior de l'edifici fins que els agents antiavalots han

El cas de l'Hamsa, un símbol del moviment okupa a Barcelona

entrat a l'edifici i els ha tret, un per un i arrossegant-los en alguns casos, després de trencar les cadenes que subjectaven a varis d'ells."

A El País, la redacció de la notícia s'obre la simbòlica ocupació de la Pedrera és similar. Però el titular varia una mica del del diari "La Vanguardia":

"El desallotjament d'una casa 'okupa' causa protestes amb cremada de contenidors i danys a entitats bancàries de Sants".

De totes maneres, les informacions dels titulars són molt similars. Engloben la crema de contenidors i els danys als bancs a tot el col·lectiu que estava present a la protesta.

A la notícia del País, cap al final de l'article però, puntualitzen que van ser una cinquantena de persones que van fer la seva pròpia protesta provocant els disturbis.

"Va ser al final d'aquesta manifestació quan una cinquantena d'encaputxats va iniciar la seva particular protesta i al seu pas van deixar fogueres i entitats bancàries amb els vidres destrossats."

La pregunta és, per què al titular no ho puntualitzen? Estem una altre vegada davant d'una generalització dels fets i una criminalització global del moviment?

Dos dies més tard, els okupes farien un intent de reocupar l'immoble. Però desisteixen perquè les màquines excavadores van deixar en estat ruïnós la fàbrica.

Una última puntualització sobre el tema. L'Ajuntament de Barcelona va anunciar que emprendria accions legals contra els disturbis que van ocórrer a Sants.

El cas de l'Hamsa, un símbol del moviment okupa a Barcelona

A “La Vanguardia” el dia 6 d'agost de 2004, l'Ajuntament de Barcelona ho feia saber així en un comunicat:

“L'Ajuntament condemna rotundament l'actuació de grups violents. Davant d'aquests fets no valen excuses globals, sinó reflexionar sobre el que va passar. Els incidents no es van originar de forma improvisada. (...) Són fruit d'una acció premeditada que xoca frontalment contra l'exercici de la convivència”.

Davant d'aquest comunicat ens podem plantejar el fet de l'exercici de violència legítima per part de les institucions. La violència que els cossos de seguretat de l'Estat van aplicar contra els manifestants i els ocupants de l'antiga fàbrica no és violència ni afecten a l'exercici de la convivència?

Per últim veurem que al comunicat cita la frase “grups violents”, vinculant altre vegada el moviment okupa amb violència i falta de convivència.

1. Técnicas de desinformación, manual para la lectura crítica de la prensa. –
<http://www.kinoki.org/pensamiento/contrainformacion/manual/desinformacion.htm>

Okupes bons i okupes dolents

Des dels mitjans de comunicació podem apreciar últimament dues imatges del moviment okupa. Una que ens explica la cara més bona, com per exemple les seves activitats socials de cara als barris.

A vegades veiem articles d'opinió que els donen suport per part d'anònims als diaris, o fins i tot articles d'en Vázquez Montalbán defensant al moviment.

Però malauradament, com em vist en capítols anteriors, els okupes són dolents quan surten fora de la seva casa encantada. Quan es manifesten contra desallotjaments, quan tiren pedres o fiquen silicona als panys de les immobiliàries.

A continuació, copiaré íntegrament un article aparegut a El Periódico de Catalunya el passat 28 de novembre de 2004 i un parell de cartes al lector publicades a La Vanguardia, que mencionen el desallotjament de l'Hamsa. Podem veure quina reacció té la lectora de la segona carta enfront dels disturbis que hi va haver.

El Periódico de Catalunya, 28 de novembre de 2004

"Casa nova, vida nova"

- **Jornada festiva dels okupes de Can Masdeu contra el judici civil que amenaça de desallotjar-los**
- **El col.lectiu pren un edifici de la Guàrdia Civil a la Barceloneta**

La recepta no sembla complicada. D'una banda, es fa un sofregit amb pastanaga, porros, all i coliflor. I a part, llienties. Es barreja tot, i se li dona consistència amb una mica de farina. Després, es fregeix. Més o menys, aquesta és la fórmula amb la qual ahir, en un acte organitzat pels okupes de Can Masdeu, va quedar demostrat que una altra hamburguesa és possible: l'hamburguesa de llienties.

Quan falten tres dies per al judici civil que amenaça de donar per clausurada l'experiència de Can Masdeu, al barri de Canyelles (Nou Barris), un dels

Okupes bons i okupes dolents

centres *okupats* més actius i respectats de Barcelona --propietat del patronat de l'Hospital de Sant Pau-- , prop de 200 persones van participar en un jornada plena d'activitats amb un objectiu a aquestes altures difícil: que es suspengui el judici. Hamburgueses a banda, el col.lectiu es va guardar el plat fort per al final de la tarda, quan va ser *okupat* un edifici de la Guàrdia Civil a la Barceloneta.

- **Hort ecològic**

Els okupes van iniciar la jornada a Can Masdeu, d'on es van dirigir a la seu del districte de Nou Barris. Allà van plantar un arbre i van entregar un decàleg, fruit del debat registrat en sis mesos de Fòrum *paral.lel*. En caravana ciclista, esquitxada de disfresses i de bicicletes convertides en carricotxes decorats per a l'ocasió, el grup va arribar després del migdia a la plaça d'Àngel Pestaña, on membres de les cooperatives Rosa de Foc i Txirivita preparaven el dinar: hamburguesa de lleties, amanida i una crema de carbassa, feta amb carbassa cultivada als horts de Can Masdeu. Tot, ecològic.

A l'arribar, la comitiva va llançar consignes contra la situació de la vivenda. Una noia va repassar, megà- fon en mà, la situació a Espanya: **"Es construeixen un milió de pisos. Tres milions estan buits per especulació. Les hipoteques suposen el 40% de la despesa de les famílies"**. I quan les hipoteques pugin, va dir, molts ho passaran malament.

Mentre s'ultimava el dinar, es va instal.lar un hort ecològic a la plaça. Cols i enciams van quedar plantats, gràcies a la feina de diversos avis que van a cultivar als horts comunitaris de Can Masdeu. Allà va quedar l'hort, a l'espera que els veïns, segons deia un cartell, decideixin si el volen cuidar o si el deixen perdre.

L'oferta era completa. Els assistents, entre ells representants d'associacions ciutadanes que donen suport al projecte de Can Masdeu, van tenir l'oportunitat de recolzar-ne la continuïtat enviant postals al president de la Generalitat de

Okupes bons i okupes dolents

Catalunya, Pasqual Maragall. Tot estava previst: un escrivia la postal i deixava uns quants cèntims per al segell. Els okupes s'encarregaran que el missatge arribi.

La festa va seguir a la tarda. La caravana ciclista va arribar a la plaça de Sant Jaume, on es va proposar *vèncer* les administracions. En conseqüència, els

okupes van improvisar un partidet de futbol. Com a porteries, les portes de l'ajuntament i de la Generalitat, on urbans i mossos, respectivament, van assistir d'aplegapilotes. El partit es va acabar 2-0. Els dos gols, a l'arc autonòmic.

- **Vivenda pública**

Després d'una parada prèvia al Pla de Palau, per recolzar manifestants que demanaven papers per a tots, els esquàters es van aturar un instant davant la seu de Benestar Social. Un portaveu va prendre la paraula amb tota ironia: **"Estem reunits perquè volem una altra vivenda de protecció pública. Ja veurem quin edifici ens agrada més"**. I a algú se li va acudir una opció: **"¡La Delegació del Govern!"**. Però es va deixar per a una altra ocasió. El destí era el número 11 del passeig de Borbó, un edifici propietat de la Guàrdia Civil, que fa vuit anys que és buit. Els okupes van accedir divendres a l'immoble, però es van reservar per ahir la posada en escena. Amb música de fons, diversos joves van demolir l'entrada, que estava tapiada. L'irònic portaveu va anunciar: **"Amb tots vosaltres, la nova promoció de vivenda pública de Barcelona"**. Es va repartir sopar mentre desenes d'okupes entraven emocionats a l'edifici. **"Casa nova, vida nova"**, va exclamar un d'ells. Entre l'eufòria general, d'una de les finestres es va despenjar un cartell que anuncia el *miracle* dels nous inquilins: *Exhipotecats*.

Okupes bons i okupes dolents

Articles d'opinió apareguts a “La Vanguardia”

La denúncia dels okupes

LA VANGUARDIA - 15/08/2004

Els okupes solen passar sense pena ni glòria per a la majoria de la gent. Sentim notícies circumstancials i molt breus sobre que els han desallotjat i és fàcil pensar que ja era hora o preguntar-se què fan aquests joves visquent en edificis que no són seus, i responent que solament nosa. Si la policia els treu violentament quan s'encadenen, la gent pensa que ells s'ho busquen i sinó que no siguin porreros i es dediquin a fer coses de profit, com tothom.

Però si anem una mica més lluny, només fins a l'extracte del compte del banc o caixa on paguem la nostra hipoteca, ens adonarem que els diners que paguem per l'habitatge –sigui de compra infinita o de lloguer– és una quantitat demencial que coharta totalment la nostra llibertat. Quanta gent hi ha que no es pot permetre independitzar-se dels pares o de la parella? I a l'inrevès: quantes parelles que voldrien estar juntes no poden? O quanta gent voldria viure sola i no pot? Quantes hores estem fora de casa per a poder pagar-la? Una part molt important de les nostres tristeses i angoixes provenen d'aquesta despesa desmesurada.

Els okupes de la Hamsa són joves que, com encara poden permetre's “perdre el temps”, ens ho recorden.

A mi em sembla prou important. Malament el dia que els joves no ens puguin fer reflexionar sobre qüestions de l'existència per a les quals els adults ja no tenim temps.

ROSER FERRAN

Premià de Mar

Okupes bons i okupes dolents

Segona carta publicada a “La Vanguardia”, on podem veure la visió que té el lector sobre els actes violents.

‘Hippycumbas’ entre okupas

LA VANGUARDIA - 07/08/2004

El desalojo okupa de la fábrica Hamsa en Barcelona el pasado miércoles y los posteriores actos violentos ocurridos en Sants deberían hacernos reflexionar. Comparto el ideal okupa en cuanto a que la vivienda y el trabajo son derechos básicos que toda persona debería tener. Se me revuleve el estómago cada mes al ver la parte de capital amortizado y la de los intereses de mi hipoteca.

La sensación de impotencia aumenta al leer en la prensa el robo legalizado de todas las entidades bancarias en este mundo, cada vez más global, en el que los ciudadanos títeres somos movidos por un número más reducido de titiriteros. Pero la filosofía okupa no justifica los actos de barbarie cometidos después del desalojo. No entiendo ni apruebo ciertos comportamientos de un reducido número de miembros que se dedican a reventar las manifestaciones dando rienda suelta a sus fijaciones, supongo que originadas por traumas infantiles, con las sucursales bancarias y los contenedores.

Entre ellos campan los hippycumbas, con visa de papá, que saben que los contactos familiares que tienen dentro de esas mismas oficinas bancarias les ayudarán a salir impunes. Mientras, no dejan manifestarse libremente a las personas civilizadas con ideales de verdad.

XAVIER AVELLANEDA

Premià de Mar

Conclusió

En tot el recorregut d'aquest treball hem pogut apreciar com el moviment okupa encara no està ben definit des dels mitjans de comunicació. Segurament, per una estratègia d'intoxicació per donar mil i un sentits i valors al concepte "okupa". Intentant ocultar la seva forma de veure la vida, que en definitiva és construir un món a banda de la societat de consum i de masses actual.

El poder dominant és el que sosté les cordes dels mitjans de comunicació de masses. De fet, si ens fixem en la ideologia dels diaris que hem analitzat a l'inici del treball, veurem que no qüestionen el sistema econòmic actual i totes comulguen amb el liberalisme.

El fenomen de l'okupació afecta tant a les "dretes" com a les "esquerres" actuals. Aquesta no és una problemàtica de bandes sinó que estem parlant d'una nova organització política, econòmica i social.

Ara, aquells partits polítics que apostaven per un altre estil de vida, han estat relegats i lapidats pels mitjans de comunicació i ja no es té cap tipus de referència política sobre el tema, en el món que ens envolta.

Els okupes han de defensar la seva idea, sense cap institució que els doni suport. De fet, no volen. Ells mateixos s'autogestionen la vida.

El que es pot assegurar, és que quan es busca informació sobre el fenomen okupa als mitjans de comunicació de masses, es pateix una espècie de mareig de desinformació.

Les notícies i els titulars sobre les accions que el col·lectiu normalment estan condicionades pels comunicats oficials i la poca transparència. Les opinions dels okupes poques vegades apareixen als mitjans.

Conclusió

A més a més, l'Estat ja s'ha encarregat d'incorporar etiquetes al moviment, qualificant-lo com una moda de joves incontrolats i violents que no saben el que volen de la vida. Per tant, hi ha també, una divisió d'opinions a l'esfera pública actual sobre aquesta temàtica, i interessa per part de les institucions, que n'hi hagi.

No he pogut acabar el treball amb una conclusió completa. Falten més anàlisis sobre la trajectòria de totes les notícies sobre fets concrets.

Tot i així, des de l'àmbit de la sociologia m'he pogut plantejar la definició del moviment okupa, el dret a la propietat privada, que P.J. Proudhon, posava tant en qüestió i sobretot el tema de la violència legítima, ja sigui per part de l'Estat o des del punt de vista dels okupes.